

197
ББК

ГРИЦЬКО БОЙКО

Вибрані
твори

1814.

ГРИЦЬКО БОЙКО

ВИБРАНІ
ТВОРИ В ДВОХ ТОМАХ
ТОМ ПЕРШИЙ

ВІРШІ
ВЕСЕЛИНКИ
СКОРОМОВКИ
ЗАГАДКИ

Для дошкільного і молодшого
шкільного віку

Малюнки
ВЛАДИСЛАВА ШИРЯЄВА

Упорядник
ЕМІЛІЯ БОЙКО

КИЇВ «ВЕСЕЛКА» 1983

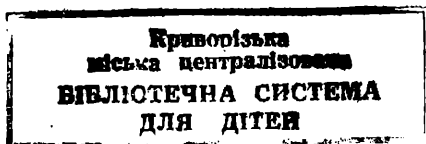
У2
Б77

Стихи українського радянського
писателя Грицька Бойко о веселих
іграх і перших трудових навичках
малышей, юмористическіе стихи
о школьникам, скороговорки
і загадки.

Редакційна колегія:
П. Д. Морганко, В. З. Нестайко,
О. І. Пархоменко, Д. В. Ткач

Рецензент
ОЛЕКСАНДР ПАРХОМЕНКО

4 679

Б 4803010200—111
М206(04)—83 73. 83.

© Видавництво «Веселка»
1983, ілюстрації, передмов.

ВІДДАНІСТЬ ІОНИМ

Кому доводилося бувати на виступах Грицька Бойка перед малими читачами, той, безумовно, пам'ятає: кожен такий виступ обертався для малечі на справжнє свято веселого сміху, щирого захвату, радості. Кожен вірш, що його артистично читав дядя Гриць, зустрічався малюками як приємна несподіванка, як гарний подарунок. Цілковитому взаєморозумінню Грицька Бойка і його аудиторії, обопільній радості їхнього спілкування, незмінному успіху Бойкових поетичних виступів по-доброму заздри́в, мабуть, не один дитячий поет. Не кожному дано такий дар порозуміння з дітьми. Грицько Бойко — поет саме дитячий, всією творчістю відданий громадянам дошкільного й молодшого шкільного віку — найвдячнішим і пайвимогливішим читачам.

Понад три десятки років натхненної й самовідданої творчої праці-горіння, систематичні, виро́довж тих років, виступи в дитячих садках, школах, піонерських таборах, багато десятків позначених оригінальним поетичним талантом книжок. Але перед тим поет пройшов нелегкий шлях духовного зростання й гарту.

Пародився Грицько Бойко 1923 року в шахтарськiм краї, на Донбасі. По закінченні сільської семирічки навчався в Оленівській рудниковій школі, а вона неблизько. Щодня піднімався вдосвіта, кілька кілометрів тупав пішки, а потім ще під'їжджав робочим поїздом, поки добувався в клас. І не здавалося, що то важко. Бо безвимірне було прагнення до знань.

Одразу ж після щасливого випускного вечора пішли чорні дні фашистської навали. Грицько Бойко разом зі своїми ровесниками став на захист Батьківщини. Служив рядовим кулеметного взводу, телефонно-телеграфним техніком розвідроті, офіцером-зв'язківцем. Брав участь у боях за Сталінград, був поранений і контужений. Удостоєний бойових урядових нагород. Така лишилася за плечима Грицька Бойка дорога, перш ніж узявся він за перо.

Оглядаючись на початок творчого шляху поета, насамперед згадуємо, як упевнено, енергійно й стрімко увійшов він у літературу, як швидко, міцно й назавжди підкорив чисті дитячі душі.

Перша Бойкова книжка («Моя Донеччина», 1950), щоправда, адресувалася не дітям,— її складали переважно «дорослі» поезії громадянської й інтимної лірики. Але вже наступного року вийшла в світ збірка його поезій для дітей «Будем шахтарями», невдовзі відзначена заохочувальною премією на Всесоюзному конкурсі «Детгиза» й Міністерства освіти РРФСР. Відтоді не зраджував поет наймолодших, їм віддавав тепло свого серця, непересічний талант, безперервну, часом аж до виснаження нелегку творчу працю. Отож і не дивно, що зараз на Україні, мабуть, важко знайти читача будь-якого віку, котрий не знав би віршів Грицька Бойка, які справедливо вважаються часткою нашого спільного духовного надбання. Його читають, декламують зі сцени, охоче й легко вивчають напам'ять найменшенькі, співають (багато віршів українські композитори поклали на музику),— згадаймо хоча б пісеньки «Качечка-прачечка» або «Через міст перейти», що набули серед малят найширшої популярності. Його читали, декламували, співали в рапнім дитинстві, досі пам'ятають і люблять батьки малюків, нинішні тридцяти-сорокарічні. Ідуть на зміну одне одному читацькі покоління і передають з рук до рук книжки Грицька Бойка. Хіба не завидна поетична доля?..

Чим же вабить, чим зачаровує Бойків вірш дитячу душу, що найбільш притаманне його творчості? Визначальною особливістю всієї поезії Грицька Бойка є насамперед тонкий ліризм в органічному поєднанні з таким же тонким гумором,— риси вельми привабливі в поезії взагалі, а в дитячій — просто неocenні. Не моралізаторство, не декларативність, не формальна поетична вишуканість або й химерність, а душевна теплота й невимушена усмішка найперше знаходить шляхи до дитячих сердець.

Відомо: лірика дитячого вірша особлива. Без розуміння вікових психологічних властивостей дитини, її характеру, внутрішнього світу взагалі поетові не достукатись до дитячого серця й розуму, не зворушити, не розчулити, не викликати радісного сміху,— а без нього не виросте людина. Взяти хоча б такі Бойкові рядки про малого симпатичного чоловічка,— тут годі

дошукатися, де кінчається лірика й починається до прозорості легкий гумор:

Вийшов синочок
Сам в дитсадочок.
Вчить його мама:
— Йди собі прямо,
Йди та дивися —
Не загубися!..
— Добре, мамусю,
Не загублюся.
Я ж вам не голка,
Я ж вам Миколка!

Наче б нічого й особливого. Просто, безхитрісно, безпретензійно й лаконічно (лаконічність, повторимо давно відоме, — сестра таланту), але з яким настроєм замилювання, художнім смаком і технічною довершеністю, а головне — з добротою й любов'ю до дитини. Отак поет розуміє лірику дитячого вірша, отак її творить.

Коли говорять про український національний характер, завжди підкреслюють як одну з характерніших його рис почуття гумору. І то справедливо. Ця риса завжди знаходила й знаходить прояв у всіх різновидах творчості, а передусім — в літературі. Неперевершеним майстром сміху в українській радянській прозі одностайно називаємо Остапа Вишню, в поезії — Степана Олійника. А в дитячій поетичній гумористичці можна б назвати Грицька Бойка. Він, як ніхто інший в поезії для дітей, з глибоким розумінням виховного значення сміху вмів не просто розважати дитину (що теж потрібно), а виставляти на сміх людський найрізноманітніші вади дитячого характеру. Вереда, замазура, хвастун, брехун, ледар, базіка, невіглас, педотепа, боягуз, підлабузник, задавака, ябеда, роззява, симулянт — ось ким населені Бойкові гумористичні вірші.

Як чутливий педагог, Грицько Бойко розумів, що сміх — засіб виховання, а не покарання й поглумлення, отож гумор його не жорстокий, не бездушний та безпощадний (він-бо спрямований на дітей), а м'який і зичливий, покликаний покепкувати й допомогти, а не принизити дитину, і побудований здебільшого на ко-

медійній ситуації, яку автор підмічав у житті або й дотепно нафантазував.

— Чому це ти подряпаний?—

Юрко Тимка пита.

Тимко йому відказує:

— Та я ж купав kota.

— А я от не подряпаний,

Хоч теж купав свого...

— Еге, ти ж не викручував

І не сушив його!

Читають чи слухають діти про недотепу Тимка — і заходяться від здорового сміху. Більшого безглуздя, як отой викручений кіт, що сушиться на мотузковій для білизни, мабуть, годі й придумати, а проте потішно. І якоюсь мірою повчально. Пореготали, розважились, а заодно й подумали: кожне діло треба робити з головою. Інакше бути тобі подряпаному.

Однаке найголовнішою особливістю всієї творчості Грицька Бойка, власне, її мистецькою сутністю є глибока життєвість його поезій, нерозривність з дійсністю, найвищий патріотичний пафос. Дитячий садок і школа, завод і шахта, луки й ниви рідного краю, Батьківщина, що в усіх проявах увіходить у свідомість дитини з найперших літ життя, — це і є основні теми, які розробляє письменник у творах різних жанрів, від вірш-мініатюри до поеми, казки, п'єси. Одну зі своїх поетичних збірок поет назвав «Вітчизна в нас одна» (1974). Назвою визначено основний ідейно-тематичний зміст переважної більшості поезій, що ввійшли до збірки. Всеосяжне поняття Батьківщини втілено в найпростіші, доступні навіть найменшим художні образи:

Наша Вітчизна усім нам мати,
Рідну Вітчизну люблять малята.
Гори, долини, поля і ріки —
Все це радянське, наше навіки.

Ниви колгоспні, шахти, заводи —
Все це радянське, все для народу.
В нашій Вітчизні, щасливім краї,
Про всю малечу Партія дбає.

Пильну увагу приділяв поет трудовій доблесті людей різних професій, зокрема земляків своїх, донецьких шахтарів, усьому шахтарському краєві, до якого був серцем прив'язаний протягом усього життя. Назвемо лише деякі промовисті найменування поетичних збірок: згадувані вище «Моя Донеччина» й «Будем шахтарями», а також «З Донецького краю» (1952), «Ми з Донбасу» (1952), «Шахтарочка» (1956). І хоч яка була б серйозна, складна для дитячого розуміння тема, — завжди поет простий і природний, далекий від прози, фальшивої патетики, скороминущої моди, обридливої повчальності. І завжди, підкреслюємо ще раз, гранично лаконічний. Чи не показовий з цього погляду, приміром, вірш «День шахтаря»... Замість багатослівної пишноти й затертої плакатності, як то нерідко стрічається в так званих календарних віршах, — емоційна сконденсованість, лаконізм і по-справжньому художня простота:

Горять ясні зірки копрів,
І як пам не радіти:
Сьогодні свято шахтарів,
А ми — шахтарські діти!

Проте коло творчих зацікавлень Грицька Бойка не замикається лише внутрішньою тематикою. Все, що хвилює трудових людей на всій планеті, бере поет близько до серця, його думки, мрії, радощі й боління переливаються в слово — задушевне, ласкаве, суворе, гнівне, залежно від об'єкта творчого зображення. Дружба народів, боротьба трудящих світу за мир, за соціальну справедливість, за визволення від колоніальної залежності, нужденність животіння людини праці в так званому вільному світі, зокрема, геноцид і фашистська сваволя в Чилі, інші теми цього ряду втілені в багатьох розгорнутих сюжетних творах, пройнятих вірою в перемогу добра над злом. Для розробки цих тем поетові затісні межі й можливості лаконічного вірша, і він творить поеми. В цьому складному жанрі поет мав досвід менший, ніж у жанрі до краю стислому, меткому вірша, тому, може, в поемах не все доведене до філігранної викінченості, подекуди позначилась поквалпливість — однаково поеми вражають читача: його хвилює доля малого Сміта з чикагського робітничого кварталу, синього Сема, такого ж бідака, як і Сміт, нащадків Гайя-

вати — знедолених корінних жителів американського материка, безправних і нужденних негритянських дітей. В сюжетній основі більшості поем — факт з суворої дійсності чужого світу, підпесений засобами слова до широкого художнього узагальнення, зображений з такою емоційною напругою й драматизмом, що спокійно читати твір просто неможливо. Кого, справді, не вжахне трагічна історія безробітного, який, аби не дати дітям померти з голоду, продає одній із приватних американських клінік власне око!.. І то не вигадка, — твір будуватиметься на документальній інформації. Поет не лякає читача, він ставить в поемах іншу мету: змалечку виховувати у дітей соціальну свідомість і непримиренність до несправедливості, яка панує за морями-океанами. Поеми досягають мети, їх виховне значення незаперечне.

Творчість Грицька Бойка відзначається жанровою різноманітністю. Вірш, казка, поема, п'єса, билиця, смішинка, скоромовка-спотиканка, загадка — улюблені жанри поета. А ще переклади. Багато, наполегливо й плідно працював Грицько Бойко, щоб донести до українського юного читача кращі твори братніх літератур, особливо російської. Агнія Барто, Самуїл Маршак, Сергій Михалков, Корній Чуковський в його перекладах користуються не меншою увагою й повагою, ніж видання цих письменників мовою оригіналу. Свого часу Максим Рильський, відзначаючи величезну роботу Грицька Бойка над перекладами творів С. Маршака, захотівся бути редактором тих перекладів, узяв активну участь в підготовці їх видання. Творчий доробок Бойка-перекладача досить значний.

Поет завжди був повен нових творчих задумів. Шкода, здійснити устиг далеко не всі. Далися взнаки злигодні воєнних років, рани й контузії, ото ж із життя пішов передчасно. Але ж і встиг немало. І критика, що не обминала Грицька Бойка увагою, належно оцінювала кожную його нову книжку. Рецензій друкувалося досить, проте ґрунтовне дослідження всієї його творчості ще попереду. Що вона варта такого дослідження, свідчить хоча б і ницішне двотомне видання вибраних творів.

Олександр Пархоменко

ШКІЛЬНІ ВЕСЕЛИНКИ

ШПАРГАЛКА-ВИРУЧАЛКА

В класі в нас
Є Панас,—
Маєм з ним мороку:
Без шпаргалки-виручалки
Він не ступить кроку.
Він без «Не»
НЕ дихне,—
Тільки й чуť від нього:
— Я НЕ знаю, я НЕ вмію,
Я НЕ чув такого...

От якраз
Наш Панас
Знову біля дошки,—
Та домашнього завдання
Він НЕ зна пітрошки.
Він стоїть
І мовчить,—
Сум в очах у нього...
Та шпаргалка-виручалка
Вже летить під ноги.

Озирнувсь
І нагнувсь,—
Вчитель не побачив...
Та шпаргалку прочитавши,
Він ледь-ледь не плаче.
Бо написано
В ній
Так було Панасу:
«Не радійся на шпаргалку!»—
Це від всього класу.

МАРИНКА ТА ГАЛИНКА

Сьогодні Маринка
Уроків не знала.
Домашнє завдання
В Галинки списала.

Зі школи додому
Вернулись дівчатка,
І тут повторилось
Усе в них спочатку.

Удома Маринка
Отак міркувала:
— Сьогодні в Галинки
Уроки списала.

Чого ж я завдання
Робити спішу?
І завтра в Галинки
Уроки спишу!

Галинка ж удома
Отак міркувала:
— Сьогодні Маринка
У мене списала.

Чого ж я завдання
Робити спішу?
Його у Маринки
Я завтра спишу!

А раніше у школі
Зустрілися двоє.
Спочатку дівчатка
Зраділи обос.

Та стала Маринка
Галинку питати:
— Чи можна іще раз
У тебе списати?

Галинка у сльози:
— От бачиш, яка ти,—
Я думала в тебе
Сьогодні списати!..

* * *

До столу учителька
Їх запросила
І порівну двійку
На двох розділила.

ДЕ БУКВАРИК?

- Де твій букварик?
— В портфелі новому.
- Ну, а портфель де?
— У столику дома.
- Взяв би із столу.
— Так стіл же замкнувся...
- То відімкнув би.
— Ключа я позбувся...
- Де ж це той ключ?
— У портфелі новому.
- Ну, а портфель де?
— У столику дома.

ВИСТУПАЙЧЕНКО

Виступайченко Панас
Завжди виступає.
А для чого? В котрий раз?
Сам того не знає.

А рука його, рука,—
Мов крило у вітряка.
А язик — ой леле!—
Лопотить та меле!

Захлинається, кричить
І веде до того,
Як в порожнє перелить
Воду із пустого.

Може, є і серед вас
Виступайченко Панас?
Ви йому, братове,
Не давайте слова!

ОБІЦЯЛЬНИК

Митрофанка в школі й дома
Обіцяльником звемо ми.
Та і як його не звать?—
Любить хлопець обіцять.

Тільки те, що обіцяє
Він одразу ж забуває...

Всі сміються з Митрофанка:
— На наступних зборах ланки,
Коли будеш виступать,
Обіцяй... Не обіцять!

ПРО КУЛЬТУРУ ПІОНЕРА

Наш Валерій виступать
Готувавсь днів із п'ять.
Добре готувавсь —
Та перестаравсь.
Став до столу — і мовчок...
Позіхнув у кулачок,
Пальцем носа копирснув,
Рукавами піт змахнув,
Потім ще й почухав
Нігтями за вухом.
Підсмикнув штани Валера...

В класі засміялись:
«Про культуру піонера»
Доповідь та звалась!

«ВСЕ РОБИМ СВОЇМИ РУКАМИ»

Прохає бабусю Ганнуся:
— Погладь мені галстук, бабусю!
— Сама ж ти що масш робити?
— А я буду вірша учити.

— Ну вчи. Коли вивчиш як слід,
На столик поставиш обід.
— Хай мама обід приготує:
На збір піонерський спішу я.

— Яка ж у вас буде програма?
— «Все робим своїми руками»!
— І що ж ти покажеш на зборі?

— Я буду співати у хорі
І вірш прочитаю з програми:
«Все робим своїми руками»!

ПРО ГУСІНЬ

Сад весною знов ожив.
Як тут не радіти?
Скільки яблук, груш і слив
Буде цього літа!

Незабаром треба нам
Гусінь обікрати,
Бо і лист, і цвіт вона
Може попсувати.

Ми на зборах кожен день
Довго говорили:
Хто,
 коли,
 і як,
 і де
Візьметься до діла.

Обговорювали план,
Думали-гадали,
На загибель шкідникам
«Заходи» шукали.

В час засідань і розмов
Гусінь листя з'їла —
Лиш листочки постанов
Всім на сміх лишила!

і

КОНСУЛЬТАНТ

Весною біля школи
Усім знайшлося діло:
Гуртом ямки копали
І деревця садили.

Один Мишко тинявся
І потирав долоні,—
Він був за консультанта
У нашому загоні.

До кожного підходив,
Повчав нас без упину:
— На дно насипте гною,
А зверху — вогку глину!

Та корінь засипайте
Мерщій, Катюшо й Людо,—
Бо яблунька засохне
І яблук тут не буде.

— Авжеж не буде яблук,—
Промовила Катюша,—
Бо це, як хочеш знати,
Не яблунька, а груша!

ПРО ЩОДЕННИК

Вова в класі, коло дошки,
Завдання не знав нітрошки.
Невеселий, як ніколи,
Повертався він із школи.
«Треба двійку приховати,
Щоб не знали мама й тато.
А як виправлю на п'ять —
Можна буде й показати».
У сараї, там, де дрова,
Заховав щоденник Вова.
Заховав і в двір побіг
До однолітків своїх...
А на завтра вчитель знову
Викликав до дошки Вову.

Ну, а Вова коло дошки
Завдання не зна нітрошки!..
І вчорашнього не знає,
Ще й щоденника не має...
Ще й до школи мама Вови
Розхвильована прийшла,
Бо в сараї, там, де дрова,
Двійку Вовину знайшла!

ДВА І МИКОЛИ

В нашій школі два Миколи,
Два любителі футболу.
Правду скажем: добре грають!
Та уроки забувають.
І тому в обох Микол
У журналі «кол» та «кол».

І сьогодні два Миколи
Невеселі вийшли з школи.
Стали хлопці міркувати:
— Як одержати нам п'ять?

І сказав один Микола:
— Може, кинуть грать в футболу? ---

А Микола до Миколи:
— Що? В футболу? Та ніколи!
Я придумав, ти послухай,—
Другу він шепнув на вухо,—
І в футболу будем грати,
І уроки готувати
Ми по черзі, як брати:
Я сьогодні — завтра ти.
Вчитель здумає спитать —
Хоч один з нас буде знать!

Підбадьорений Микола
До півдня ганя в футболі,
За уроки — ні-ні-ні!—
Вчить сьогодні не мені!
А на завтра знов-таки
У Микол все навпаки.
Другий вже тепер Микола,
До півдня ганя в футболі,
За уроки — ні-ні-ні!—
Вчить сьогодні не мені!

Та Миколам, як на зло,
Знов-таки не повезло:
Вчитель з них того питає,
Хто в футболі все ганяє.
Ось чому в обох Микол
У журналі «кол» та «кол»!

ХЛОПЧИК ОХ

Познайомтесь: хлопчик Ох,
Охає за десятьох!

Ранок стеле світлу путь,
Школярі до школи йдуть.
Тільки Ох прилип до ліжка:
— Ох! Полежу ще хоч трішки!

Для Максима, Юри, Клави —
Для усіх урок цікавий.
Ох зіває в кулачок:
— Ох! Як довго йде урок!..

Ось указку Ох тримає —
Хлопець Африку шукає:
— Ох! Куди це з карти зник
Всім відомий материк?..

Ох рішати став задачу
І над нею ледь не плаче:
— Ох! Задача нелегка,
Краще я спишу в дружка...

Ох заглянув у шпаргалку,
Та шпаргалку-виручалку
В нього вчитель відібрав...
— Ох! Навіщо підглядав?!

Мати страву варить сину,
До обіду півгодини.
Ох за нею ходить вслід:
— Ох! Коли вже той обід?

Триста кроків до кіно,
Пішки був би там давно,
Та сидить Ох і чекає:
— Ох! Трамвая щось немає.

Мчить на санках із гори
Цілий поїзд дівчорі.
Тільки Оха там нема:
— Ох! Мороз мене пройма!

Одягли ми ковзани,
І у всіх біжать вопи.
Ох, мов козлик на льоду:
— Ох! Тримайте! Уп-паду!

Ми комедію дивились,
Ми сміялись — аж втомились.
Тільки Ох один бубнів:
— Ох! Я спати захотів...

Дощ весняний сіє з неба,
Обійти калюжу треба.

Ох спинивсь і дожида:
— Ох! Хай висохне вода!..

Треба Оху м'яч підняти
Там, де гуси й гусенята.
Ох спинився і гука:
— Ох! Боюся гусака!

І Андрійко, і Микола
Кличуть Оха грать в футболу.
Ох із місця анітрішки:
— Ох! Болять у мене ніжки...

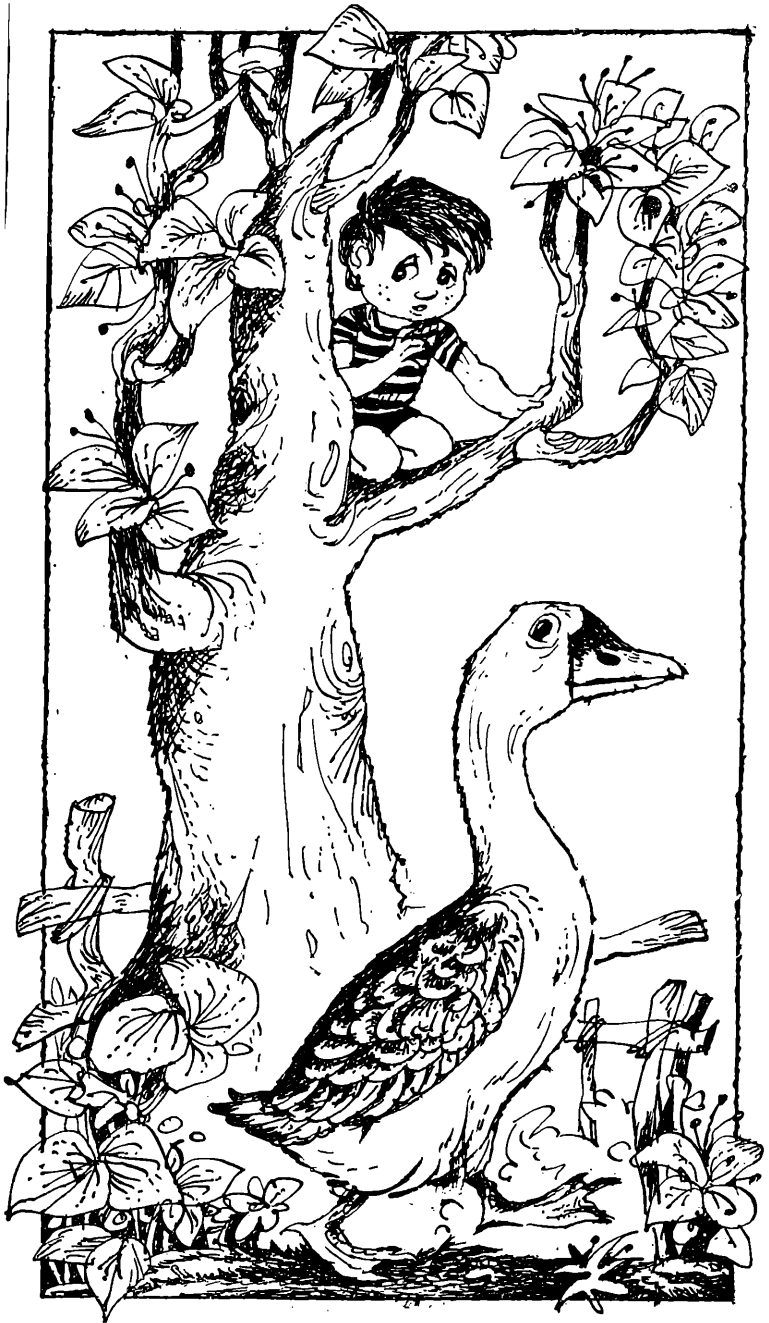
Ми колгоспу помагаєм,
Колоски в степу збираєм.
Тільки Ох не йде у поле:
— Ох! У мене в боці коле!..

У вікно влетіла муха
Й сіла Охові на вухо.
Ох руки не підійма:
— Ох! Нехай злетить сама!..

Сонце гріє гаряче,
Сонце гріє, аж пече.
Тільки Оху це байдуже:
— Ох! Вода холодна дуже...

На рибалці ми удвох,
Вудку взяв і хлопчик Ох,
Та заснув там: люлі-люлі!..
Ловись, рибко... із каструлі!..

Коло річки Ох бродив,
Черевики забруднив.
— Ох! Це ж треба мити їх?
Краще я піду в брудних...

Коло вогнища хлоп'ята.
Дрова Ох пішов шукати.
Як пішов, то й не прийшов —
Ані Оха, ані дров!

Може, він прийшов у клас?
Може, Ох той серед вас?

У МАЛИНИ ЗАБЛУДИЛИСЬ

На екскурсію ходили
Ми в колгоспний сад
І двох друзів загубили,
Як ішли назад.

Їх шукали, потомились,
Та знайшли-таки.
— У малині заблудились!—
Кажуть хлопчачки.

КРУТЬКО

Толі в класі не сидиться,
Непосиді все б крутиться.
То щипа свого сусіда,
То поглядує навкруг,
То під партою обіда,
То на парті ловить мух...

Хтось запитує у Толі:
— Ти завжди крутько такий?
— Ні, не кожен день я в школі,
У неділю ж — вихідний!

ЗМАГАННЯ

- Чого з ганчірками ввесь клас?
- За чистоту змагання в нас!
- Ну, а чого так розкричались?
- Бо ми за тишу вже змагались!

ТЕ Ж САМЕ

- Ну, хіба таке годиться?!
В тебе знову одиниця!
- А мене сьогодні, мамо,
Запитали знов те ж саме!

ПІДСЛУХАНА РОЗМОВА

- Ти промокатки не даси?
- Не дам — проси, хоч не проси!
- Ну, коли так, — трусись над цею!
Я промокну тоді своєю!

УДВОХ З ДІДУСЕМ

- Куди ти лізеш, піонере,
В трамвай через передні двері?
- Це ми удвох із дідусем
Важкого кошика несем...
- А де ж дідусь? Дідусь твій де?
- На задніх дверях черги жде...

ШВИДКО ВІДПОВІВ

Коли прийшов зі школи внук,

Дідусь щоденник взяв до рук:

— За віщо двійку ти схопив?

— За те, що швидко відповів...

— За те, що швидко? — grimнув

дід. —

За це ж п'ятірки ставить слід!

— Та що ви, діду, кричите?

Сказав я швидко, та не те...

ЧИСТОПИСАННЯ

— Чого в чорнилі руки, Таню?

— Це в нас було чистописання.

— А на щоках чому чорнило?

— Бо я руками щоки мила...

ХТО ЧИМ ХВАЛИТЬСЯ

— Починаю я завжди

Першим перекличку!

— А я першим на труді

Вистругав поличку!

— А я першим весь урок

Руку підіймаю!

— А я... першим на дзвінок

З класу вибігаю!!!

ЗАГОРДИЛАСЬ

Серед кращих учениць

В обласній газеті

Усміхалась читачам

Оля на портреті.

Цілу дюжину газет
Накупила Оля —
Подарила всім своїм
Подругам у школі.

А сестричка по селу
Довго щебетала:
«Нашу Олечку тепер
Вся країна взнала!»

Запишалося дівча,
Подруг сторониться.
Стала Олечка на всіх
Звисока дивиться.

Йде, а кирпа догори,—
Загордилась дуже...
Ми гукнули:— Подивись,
Ти зайшла в калюжу!

МОДНА ЗАЧІСКА

Нашу Нату не впізнати,—
Модна зачіска у Нати,
Дивна зачіска нова:
Розкуйовджене волосся
На всі боки піднялося,—
Мов копиця, голова!

Ната в класі йде до парти,
А навколо смішки-жарти:
— Звідки зачіски нові?—
Посміхнувся Боря хитро:
— Це, мабуть, від того вітру,
Що у неї в голові!

ОЙ МИКОЛО, ЩО З ТОБОЮ?

Як задумав наш Микола
Ввись на Місяць полетить,
Йде замислений до школи,
І не їсть він, і не спить.
Запустив усі предмети,
Тільки й дума про ракети,
Про зірки і небозвід,
І космічний переліт.

Ой Миколо, що з тобою?
Не годиться так герою:
Відстасш у навчанні,
Маєш двійки день при дні!

Космонавтику вивчає,
Заклопотаним він став.
Навіть сам не помічає,
Що у класі ловить гав.
На уроках з ним морока —
Він не слухає уроку.
Зирка в вікна кожную мить:
Чи ракета не летить?

Ой Миколо, що з тобою?
Не годиться так, герою!
Щоб відправитись в політ,
Треба вчитися як слід!

Наш Микола хоче слави,
Хоче слави на весь світ.
У Москву послав листа він,
Щоб взяли його в голіт.
Він почав усім хвалитись:
— Буду добре я учитись,
Бо на Місяці в шість раз
Легше вчитись, ніж у нас!

Ой Миколо, що з тобою?
Не годиться так, герою!
В шість раз більше можеш ти
В космос двійок привезти!

СОНЛИВИЦЯ

Рот кривиться і кривиться
В Михайла-позіхайла:
Лінивиця-сонливиця
Напала на Михайла.

Сусід на нього дивиться
І сам сидить — куняє.
І ось уже сонливиця
Всім класом позіхає.

Уже і вчитель кривиться...
І тут нам смішно стало:
Лінивиці-сонливиці
Неначе й не бувало!

ПОДРУЖКИ-ГОВОРУШКИ

В нашім класі є подружки,
Дві подружки-говорушки.
Так усі їх стали звать,
Бо подружки на уроках,
Мов сполохані сороки,
Цокотять і цокотять.

Говорушки Клава й Мила
На уроках говорили,
А на зборах — навпаки:
Червоніли і мовчали,
Наче в рот води набрали,—
Проковтнули язики!

ЯК НЕВДАХА ВИСТУПАВ

— От я вчора виступав!—
Ви б почули, як співав!
Хоч немає слуху,
Я горлав щодуху;
До-ре-мі-фа-соль-ля-сі!

Голос мій почули всі!

А скінчив — що сталось!—
З місць усі зірвались,
Сцену ледь не рознесли,
А мене вхопили —
Аж на вулицю несли
І вже там... набили!

ЦУКОР ДОПОМІГ

Я рецепт узнав такий,
І корисний, і простий:
Що від цукру і води
Буде пам'ять хоч куди!

Не беріть мене на сміх,—
Цукор справді допоміг.

Як збиравсь до школи зранку,
То розвів я цукру склянку
І, лиш губи в нім змочив,—
Зразу пам'ять просвітлила,
Зразу пам'ять проясніла:
Я ж уроки не учив!

ЖАРТУН

В нас жартун у класі є,—
Всім він прізвиська дає.
Каже:— Я мастак до жартів!—
Та чого ті жарти варті?
Зве він «Савою»— Савенка,
«Головою»— Головенка,
А Саченкову — «Сачок».
Маслаченка — «Маслачок».
Зве Зарудного — «Заруда»...
А його всі звуть:
«З а н у д а!»

МІЦНА ПІДЛОГА

Сину в клубі виступати,
І його повчас тато:
— Ну, збирайся, та дивись
Ти вже там не провались.

— І чого б я провалився?
Марна то тривога!
Я всю сцену обдивився:
Там міцна підлога!

НЕ ЗАБУВ

— Звати забудьком
Мене вже доволі:
Книг не забув я
Сьогодні у школі.

— Як же ти в школі
Забути їх міг?
З дому ж сьогодні
Пішов ти без книг!

ЕКОНОМИВ ЧОРНИЛО

— В твоєму диктантові, Вово,
Чомусь недописане слово.

Відказує Вова несміло:
— То я... економив... чорнило...

В П'ЯТІЙ ЧВЕРТІ

— Як ти учишся, Семене?
— Трійки в табелі у мене...
— Підтягнися, так негоже!
— Та у п'ятій чверті, може...

ВЗЯВ ПРИКЛАД

— Приклад списував у кого?—
Запитав учитель строго.

— Та казали ж ви у класі,
І казав мій тато,
Що з відмінника Івася
Треба приклад брати...

Не роззява ж я з роззяв,—
Я у нього приклад взяв.

ТРИДЦЯТЬ ШІСТЬ І СІМ

Все зітхав, п'є мікстуру,
Виміря температуру:
— Сорок три!— він каже всім.—
Гляньте:
тридцять шість і сім!

ТАТОВІ НА ЗЛО

- Чому погано вчишся, Гнате?
- Це я на зло своєму тату...
- Ну, а «на зло» чого буває?
- Того, що тато мене лає.
- За віщо ж лає твій татусь?
- За те, що я погано вчусь...

В ПАРКУ

В місті дуже жарко,—
Всі гуляли в парку:

Дідусі — з бабусями,
Бабусі — з дідусями,
Мами — з немовлятами,
Нянечки — з малятами...

Лиш один Петько стояв,—
Колупав ножем дубок...
Він у парку не гуляв,
Він про гулював урок!

ЧОМУ

Чому це вся гусінь
Тепер на виду?
Чому це так весело
Йї у саду?

Гусінь радіс:
— Спасибі Ігнатку,
Що на пташок
Змайстрував ти
рогатку!

КРАЩЕ

— Як справи в тебе, Грицю?—
Пита сестра Марійка.
— Та КРАЩЕ: одиницю
Вже виправив на двійку!

ПРО ГАВРИЛА І ЧОРНИЛО

— Що робить?— пита Гаврило.—
Я ковтнув чорнила...
— Проковтни ще й промокатку,—
Буде все в порядку!

ЗНАЙШОВ ТЕМУ

У шкільну газету Юра
Мав подати карикатури.

Каже Юра жартома:
— Теми вдалої нема...
Хоч би ти, Мишко, побився,—
Я б тебе намалював.

Тут Мишко як розізлився —
Штурхана Юркові дав!
А Юрко підставив ногу.
Бац! — і впали на підлогу,
Учепились за чуби,
Аж тріщать у них лоби...
От і тема є у Юри
Аж на дві карикатури!

ХЛОПЧИНА НІНА

Була письмова
Англійська мова.

Письмову в Ніни
Списав хлопчина.

Списав хлопчина:
«М а й н е й м і з Н і н а».

А дома тато
Почав читати:

— Скажи-но, сину,
То ти вже НІНА?

ПРО ХЛОПЧИКА ГНАТА І «ГІТОПОНАТА»

Ганна Львівна каже нам:
— Запишіть: «г і п о п о т а м».
Акуратно, не спішіть,
Склад за складом
запишіть.

Ми ще пишемо, а Гнат
Доїдає мармелад,
Поглядає у вікно, —
Написав уже давно...

Ганна Львівна підійшла,
Гнатів зошит узяла
І сказала: — Ну й діла!
Розкажи-но класу, Гнате,
Хто такі «г і т о п о н а т и».

ПРО ОДНУ БАБУСЮ

Хто це стукає завзято
До кожного дому?
То гукають жовтенята:
— Збір металолому!

На порозі вже хлоп'ята,
А бабуся з печі:
— Ой, скоріш би поховати
Всі залізні речі!

Бо в сусідки у Варвари
Жовтенята з дому
Потягли і самовара
До металолому...

— Не турбуйтеся задаром! —
Каже їй Тимішко. —
Як немає самовара —
Можем взяти ліжко!

ВІДПОЧИТИ НІКОЛИ

Розпочались канікули,
А відпочити ніколи.
Лиш наступає ранок —
За книжку і на ганок.
А з ганку стежка-стрічка
Веде мене до річки.
Там на піску читаю,
Читаю й загоряю.
І так я зачитався —
За три дні й не скупався.
А тут іще морока:
Попік і спину, й боки.

Тепер лежу у ліжку
І знов читаю книжку.
Розпочались канікули,
А відпочити ніколи!

ПРОМАХНУВСЯ

От діла, так діла! —
Знов рогатка підвела
Нашого Матвійка.
На уроці в мух вціляв,
А якраз в журнал попав:
З поведінки — двійка.

ХВАЛИВСЯ ГНАТ

— Я — юннат! — хвалився Гнат.
Та який же він юннат?
Із отим «юннатом», друзі,
Приключилася біда:
— Сіяв, — каже, — кукурудзу,
А вродила лобода.

ДОМАШНЯ ПИСЬМОВА

— Домашню письмову
Чому не писала?
— Бо ручка учора
В колодязь упала...

— Коли ж та письмова
Написана буде?
— Як воду з колодязя
Виберуть люди...

ЧОГО ТІЛЬКИ НЕМА!

На піонерському зборі
Хвалився голова.
Із уст його злітали
Самі гучні слова.

Він бив себе у груди
Руками обома:
— У нашому загоні
Чого тільки нема!

І справді, голова наш
Хвалився не дарма:

Нема ладу у класі
І чистоти немає,
Немає дисципліни
Й відмінників нема!

САШКО

В трамваї переповненім
Сашко з м'ячем сидить,
А біля нього згорблений
Старий дідусь стоїть.

Хтось до Сашка звертається:
— Чи вас у школі вчать,
Як місце дати старшому,
Як старших поважать?

-- Та вчать, — Сашко відказує, —
Але у дану мить
Розпочались канікули
І нас ніхто не вчить!..

ЯКА ТОЧНІСТЬ!

Сказала брату в парку Люба
Біля старих дубових віт:

— Ти подивись на цього дуба,—
Йому уже п'ятсот п'ять літ!

— А звідки точність ця взялася?

Ну хай п'ятсот, а п'ять чого?

— Коли була я в першому класі,
Йому п'ятсот було всього.

Уже я в п'ятому, тому

П'ятсот п'ять літ тепер йому!

СЛАВКО З ЧЕТВЕРТОГО

Святково так одягнутий,
Підстрижений, підтягнутий,

Іде Славко по вулиці,
І всі Славком милуються.

Милуються, вітаються,
З цікавістю питаються:

— Куди ідеш ти, Славо? —

А Слава їм ласкаво:

— Та це ж я перший раз
Іду в четвертий клас!

КОЛИ СПІВАЛИ

— Чого так пізно йдеш додому?

— Це я в гуртку був хоровому.

— І що ж сьогодні ви співали?

— Ми не співали — танцювали!

— Ну, а співали ж ви коли?

— Співали, як додому йшли...

ПОЯСНИЛА

— Чого увесь урок ти, Лідо,
Пасешся в зошиті сусіда?

— Перевіряю я Семена:
Чи вірно він списав у мене?

ДЕ ІВАНКО?

— Де Іванко? — запитав
Наш учитель Тому.
— Та він ногу поламав
І побіг додому!

ДІЛОВІ РОЗМОВИ

Щоденно після школи
У Петрика і Вови
Усе по телефоні
Йдуть «ділові» розмови:
— Здоров!
— Здоров!
— Як справи?
Що робиш? — я питаю.
— Та ось по телефоні
З тобою розмовляю...
А як у тебе справи?
— Та справи — те що треба!
— А що ти зараз робиш?
— Та от дзвоню до тебе...
— Ну, що ж — бувай здоровий,
Бо вже пора кінчати:
Ще ж треба подзвонити
До Роми і до Гната.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

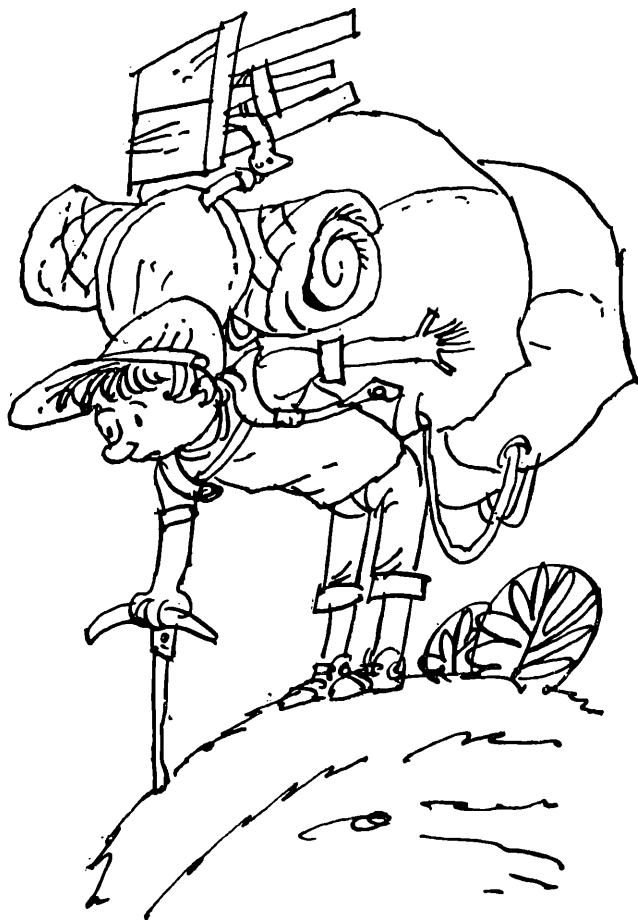
— І чого ти, Гуцаленко,
Відстаєш?
Чом контрольну своєчасно
Не здаєш?

Хлопець крутить самописку
У руці:
Я ще крапку не поставив
У кінці!..

ПІДТЯГНУВСЯ

— Знов одержав трійку?
Підтягнись, Андрійку!
— Підтягнуся! — він гука
І... подавсь до турніка.

Про Юру і фізкультуру

ПРО ЮРУ І ФІЗКУЛЬТУРУ

Щось із Юрою не те:
Щось наш Юра не росте...
Він такий у нас тоненький,
Хворобливий і худенький,
Мов заморене курча,—
Одноліткам до плеча...

Та чи знаєте ви те,
Чом наш Юра не росте?
Подивіться: він з друзками
Мчить по вулиці з книжками.

— Звідкіля біжиш ти, Юро?

— Я тікаю з фізкультури!

ЧЕМПІОН

В нашій школі є спортсмени,
Та Волощенко Семен
Із усіх шкільних спортсменів,—
Найвідоміший спортсмен!

На перерві —
Знає кожний! —
Він силач
Куди тобі:

«Чемпіон» непереможний
В д у ж е вільній боротьбі!

ГАНТЕЛІ

Гантелі купив
Тимішко,
І кинув він їх
Під ліжку.
Лежать вони там
Без діла,
Лежать — припадають
Пилом.
Чому ж не бере
Тимішко
Гантелі свої
З-під ліжка?
Багато на них
Пилюки:
Не хоче бруднити
Руки!

ФУТБОЛІЛЬНИК

Футболільник Сава
Ловить «тихі гави».

Проти вчителя сидить —
Та урок не слуха.
Хоч не крутиться й мовчить —
Все йде поза вуха.

«Довго тягнеться урок,
Треба відпроситись.
На футбол же є квиток —
Як би не спізнитись...»

На перерві він помчав
До Івана Хомича:
— Ой, яке в нас горе —

В нас бабуся хвора.
Ось рецепт в аптеку,
А вона далеко...

— Що ж,— сказав Іван Хомич,—
Треба йти, відома річ...

Напочатку в Сави
Йшли чудово справи.
Коло магазину
Розглядав вітрину.
Біля стадіону
Підпірав колону.
А свисток лиш пролунав —
Місце він своє зайняв.
Радий: в п'ятому ряду!
Тут все поле на виду!
Тільки — що це? Йде навстріч
В п'ятий ряд Іван Хомич
І сідас справа
Прямо біля Сави.
Глянув він на «молодця»:
— Чи бабуся знала,
Що з рецептом брехунця
На футбол послала?

ТЕНІСИСТ

— От я в теніс добре граю! —
Всіх майстрів перемагаю!..
Від моєї гри щораз
У захопленні був клас!

— Де ж він бачив загадкову
В теніс гру твою чудову?
— Клас не бачив, як я грав:
Це я їм розповідав...

ПОБІГ І ПРИБІГ

— Розкажи, як в змаганнях шкільних
Ти з бігу усіх переміг?..

— Ну, спочатку я, значить,— побіг,
Ну, а потім я, значить,— прибіг!

ПЕРЕМІГ БИ...

— Я б на дистанції
Усіх
П я т ь о х
Спортсменів
Переміг!

— Чого ж тоді
Прибіг ти п'ятим?

— Боявсь:
Наступить
Хтось
На п'яти...

«ШТРАФНИЙ»

По вранішній порі
Хома вже у дворі:

М'яча усе ганя,
Голи б'є — навмання...
Весела гра — футбол,
Та тільки: в шибці гол...

А мати з ремінцем:
— «Штрафний» тобі за це!

ДРУГЕ МІСЦЕ

— От я біг на лижнім кросі —
Не віддихаюсь і досі!
Друге місце я зайняв,
І татусь мене обняв...
— Ну, а бігло ж вас багато?
— Бігли вдвох ми: я і тато!

ПРОВАЛИВСЯ ПО КОЛІНА

— От на лижах я спустився!
Мчав, як тільки міг!
Та упав і провалився
По коліна в сніг...

— А чого ж в снігу шапчина
Й очі повні сліз?
— Провалився я по коліна...
Головою вниз!

КАШОВАР

Зупинився відпочити
Піонерський наш загін.
Розвели багаття діти.
Кашоварить став Мартин.

Казанець узяв за вухо
І пішов він бережком.
Ось один і другий кухоль
Зачерпнув води з піском.

Неперебране, немите
В воду висипав пшоно:
— На легкім вогні, накрите,
Упріває хай воно!

От і каша вже готова,
Розварилася як слід.
— Де ложки? — гукає Вова.—
Роздавай, Мартин, обід!

—Що? Подобається кашка?
— Та нічого... Хай їй грець:
В мене в ложці черепашка!
— А у мене — камінець!

А Оленка хитро каже:
— Не зважай, Мартин, на це:
Не один пісок у каші —
Попадається й пшонце!

КРУГОМ СХІД

На Далекому Сході
Був Мишко у поході.

І хвалився він радо:
— От цікавий похід!

Там і збоку, і ззаду,
І попереду — схід!

ЯК ХОМА ЗБИРАВСЯ У ПОХІД

Зклопотаний Хома:
— Може, ще чого нема? —
Він зібрався у похід,
Неабияк, а як слід.
О, Хома наш — голова:
Рюкзаків у нього два!..
Літнє сонечко пече,
А з Хоми аж піт тече.

У одній руці — стілець,
А у другій — казанець.
Рюкзаки висять на ньому,
Мов на осликові тому.
І сміються хлопчакі:
— Добрі в тебе рюкзаки!
Тільки треба для походу
Пару коней чи підводу!

ВІСІМ І ОДИН

Вісім
Друзів-жовтенят.
Вісім
Вудок у хлоп'ят.
Вісім
В них було гачків,
Вісім
Свіжих черв'ячків.
Вісім
Вже пройшло годин,
А бобир —
На всіх
О д и н!

РИБАК ТА ЧЕРВ'ЯК

— Ти давно сидиш з вудками
На Дніпрі?
— Та не дуже — від ранкової
Зорі.
— А чому нема улову
В рибака?
— Не ловив я, вчив я плавать
Черв'яка!

СОМ

Не сидиться хлопцю вдома —
Він зловити хоче сома.
Ранком з вудкою в руці
Наш рибалка на ріці.
Вибрав закишну місцину,
Сів на шкетену корзину,
Швидко вудку розмотав
І рибалити почав.
Ось разок, і ще разок —
Колихнувся поплавок.
Насторожився рибак,
Усміхнувся: — Так-так-так!
Може, сом у цю хвилину
Підійшов і чуха спину?
А чи, може, соменята
Черв'ячка схотіли зняти?.. —
Враз — не стало поплавка,
Вудку смикає рука.
Хлопець знизує плечима,
Хлопець блимає очима:
То не сом, не сомеця —
То зелене жабеня!

ПРО ЛИНКА ТА ПРО ТИМКА

Наш Тимко на бережку
Держить вудочку гнучку,
Наживляє черв'ячка,
Закидає і чека.

Сонце гріє... Спать охота!
Ось уже скривив він рота,
Потягнувся, позіхнув
І над вудкою заснув...

Тут приплив один линок,
З'їв смачненько черв'ячок
Й ще чекає... Та дарма:
Черв'ячків нема й нема.

— Де подівся цей хлопчина? —
Лин запитує у лина.—
Може, нам Тимко ізнов
Черв'ячків копать пішов?

Тут линки повипірнали
І роти пороззявляли,
Здивувались:— Так і є!
Наш Тимко вже сам «клює»!

РЯТУВАЛЬНИЙ ПОЯС

Аж упрів наш Вітя,—
Він роботу має:
Рятувальний пояс
Хлопець надуває.
Ковпачок на ніпель
Нагвинтив як треба,
Рятувальний пояс
Натягнув на себе.
Та ніхто на річці
Не побачить Віті:
Він купатись буде
У дворі в кориті!

ПРО РІЧКУ ТА ФУТБОЛ

— Коли я дивлюся на річку, мені
Кататися хочеться, друзі, в човні.

— А я чи ставок, а чи річку побачу,—
Розмотую вудку, стою і рибачу.

— А я лиш погляну на воду, хлоп'ята,
То зразу кортить у футболу ганяти!

— Стривай! А при чому ж футбол до води?

— Бо грати в футболу я хочу завжди!

ПЛАВАТИ ХОЧУ!

— Мамо! На річку піду!

— Ой, не ходи, бо потрапиш в біду!

— Плавати хочу! — синок у одвіт.

— Плавать? Болить же у тебе живіт!

— Що ти! Живіт не болітиме нині:

Плавати буду я тільки на спині!

Акула і свистун

АКУЛА І СВИСТУН

— Пірнув аж на дно я
У море студене,
І раптом: акула
Прямує до мене.

Роззявила пащу,
Як тільки могла...
А я тут як свисну! —
Вона й утекла.

— А як же ти свиснуть
На дні умудрився?
Ти часом не в рака
Свистіти навчився?

УХ І ОХ

Ми на груші,—
Ух!
Раптом чуєм:
Гух!
Потім тільки
Гець!
Що воно за
Грець?
Подивились:
Ох!
То ми долі
Вдвох!

ЗНАЙДУ

- Нащо калоші ти взуваєш?
- Я в них на вулицю піду!
- Але ж грязюки там немає...
- Нічого,— я її знайду!

МУДРИЙ БОРЯ

- Закрий щільніш кватирку, Бoryю,
Бо дуже холодно надворі...
- А як закрить її щільніше,
Хіба надворі потепліша?

«НЕКУЛЬТУРНІ ХАЗЯЇ»

Із гостини по сніжку
Хлопчики вертались,
А товариш запитав:
— Як вам гостювалосьь?

— Та нічого, все як слід...
Тільки, бачиш, друже,
В тому домі хазяї
Некультурні дуже.

Некультурні хазяї,
Просто нехороші,—
У прихожій не зняли
З нас вони калоші!

Навіть з наших кожушин
Снігу не струсили...
То ми так, як увійшли,
І до столу сіли.

ЯКБИ

От якби ми під вербою
Не зустрілися з тобою,

І якби не роздягались,
І якби ми не купались,

І якби у глибині
Не було пенька на дні,

І якби про те ми знали,
І якби ми не пірнали,

І якби не всі якби,—
Не набили б ми лоби!

ЧОМУ ТИМКО ПОДРЯПАНИЙ

— Чому це ти подряпаний? —
Юрко Тимка пита.

Тимко йому відказує:

— Та я ж купав kota!

— А я от не подряпаний,
Хоч теж купав свого...

— Еге, ти ж не викручував
І не сушив його!

СЕКРЕТ ПО СЕКРЕТУ

Я вмю держать
За зубами язык,
А от мій товариш
До цього не звик.

Секрет він почує
Від мене —
І зразу ж секрет
У Семена.
Семен по секрету
Розкаже рідні,
І мій же секрет
По секрету — мені!

ЦІКАВИЙ

За дверима аж горять
В Толі оченята:
Дуже хочеться узнать,
Що там каже тато?

До дверей він притуливсь,
Нашорошив вуха.
У щілину всунув ніс
І тихенько слуха.

Та швидка рука чиясь
Двері причинила
І цікавому якраз
Носа прищемила!

НАСТИРЛИВИЙ

- Ти спиш, Семене, при вікні?
- Ні.
- То, може, плачеш в тишині?
- Ні.
- Одержав вісті ти сумні?
- Ні.

- А двійок не було в ці дні?
- Ні.
- То просто думаєш, дивак?
- Так.
- Про що ж ти думаєш, Семене?
- Щоб відчепився ти від мене!

· ДОПОМІГ

- Ти погріб копав?
- Копав.
- У яму упав?
- Упав.
- Давно ти упав?
- Давно.
- Куди ти упав?
- На дно.
- А що там на дні?
- Струмок.
- А що в глибині?
- Пісок.
- Каміння нема?
- Нема.
- А холод пройма?
- Пройма.
- І нудно сидить?
- Ага.
- Що в тебе болить?
- Нога.
- Драбину чекав?
- Чекав.
- На поміч гукав?
- Гукав.
- То, кажеш, сидиш?
- Сиджу.
- Посидь... я гулять Біжу.

БАЗІКА

- Прив'яжи скоріш бичка!
- А якого?
- Він же, сину, в нас один!
- То рябого?
- Ну, звичайно, що його!
- Де ж він мамо?
- Та на луках, як завжди!
- За дубками?
- За дубками вже нема!
- Відв'язався?
- Та про це ж і мова йде!!!
- Догадався...
- Не базікай, а біжи
Геть із дому!
- А налигач, мамо, де?
- Він на ньому!
- А до чого там бичка
Прив'язати?
- Прив'яжи до язика! —
Каже мати.

БІЛЬШЕ ДІЛА, МЕНШЕ СЛІВ

Наша Галя вийшла з хати,—
Аж на грядці поросята.
Стала Галя їх корити:
— Хіба ж можна грядку рити?
В вас же їжі повна миска,
Ну, навіщо вам редиска?..
Як не соромно вам нині —
Ви маленькі, а вже свині...

Доки Галя говорила,
Поросята грядку зрили!..

СИНЯК ПІД ОКОМ

Мати сину доріка:
— Ти моя мороко!
Так я й знала: синяка
Принесеш під оком!..

А хлопчина зморщив лоб,
Підступа завзято:
— Коли знала, то чого б
Зранку не сказати?

Я І ТИ

— Хто до столу хоче сісти?
— Я!
— Хто варення хоче їсти?
— Я!
— А хто посуд мити буде?
— Ну, вже ти відказуй, Людо,
А то: я та й я!

ДЖМЕЛІ

Якось в лісі навесні
Друг розказував мепі:
— Там, де сосни і дуби,
Літом я збирав гриби.
Налетіли враз джмелі
І великі, і малі!
Подививсь я — тьмуца тьма!
А тікати куди — нема!
Я давив джмелів руками,
Я топтав джмелів ногами...

Він спинився...
— Щось дзижчить?! —

Наш хвалько мерщій в кущі,
До землі припав, лежить
І, мов заєць той, дрижить.

Підійшов я до кущів
І йому гукаю:
— Йди, розкажуй про джмелів,
Мухи вже немає!..

ОНИСЬКО

Вниз по сходах —
Тупу-тупу! —
Ніс Онисько
Миску
Супу.

Мама каже:
— Не впади!
Обережненько
Іди!

— Не впаду! —
Гукнув Онисько.—
Я ж тримаюся
За миску!

ПОРАДИЛА

Туди-сюди тупцюється
Хлопчик біля броду,—
З річки носить він на берег
Пригоршнями воду.

— А навіщо це ти робиш? —
Мовила сестричка.

— Дуже хочу я всю воду
Виносить із річки!

— Ну й чудний! — мала сказала. —
Розум де у тебе?
Щоб всю воду з річки,
Відра взяти треба!

БАБУСЯ І ВНУК

Бабуся внука колисає,
А внук ніяк не засинає.
Розповіла вже всі казки,
І віршики, і приказки.
Стомилася, та все ж співає, —
А внук ніяк не засинає.

Аж враз в кімнаті тихо стало —
Мабуть, уже заколисала...
Та ні, знов пісенька луна
Якась тонка і голосна.
Піду в кімнату подивлюся —
Щось наче голос не бабусі.
Зайшов — побачив я дива:
Бабуся спить, а внук співа!

БАРАБАН

В магазині тато мій
Барабан купив новий.
Ще й дві палі невеличкі —
Це для мене й для сестрички.
Ми з сестричкою мирились —
Барабаном ми ділились:
Трохи я побарабаню,
Потім дам сестричці Ані.

Барабаню знову я.
Потім — черга не моя...
Тато каже: — Перестань!
Перестань, не барабань!
Бо від цього барабана
Я глухим, напевне, стану!—
Відповів йому: я вмить:
— Треба ще один купить!
Ми удвох побарабаним
І відразу перестанем.

ВЖЕ Й РУКАВА ЗАСУКАВ

От Іванко молодець! —
Змайструвать хотів стілець.
Вже й рукава засукав,
Та оглянувся і став:
Не було ж ні молотка,
Ані дошки, ні гвіздка,—
То й не починав.

ХВАСТУНЕЦЬ

Хлопчик Толя молодець,
Тільки трішки хвастунець.

Якось ми ішли на став,
Він мені таке сказав:
— Слово честі, не хвалюся —
Я ні-чо-го не боюся!..—
Враз на слові цім — з дороги
Толі ящірка під ноги.

З переляку, у тривозі
Наш хвалько мерщій навтік.

Та спіткнувся на дорозі
Й прикусив собі язик!

* * *

Хто хвалитись полюбляє,
В кого звичка є така,—
Хай ці вірші прочитає
І прикусить язика!

ДЕ П'ЯТИЙ?

Мне хустиночку в руці,
Гірко плаче Віра:
— В мене п'ять було стільців,
А тепер — чотири.

Взявся братик рахувать:
— Раз, два, три, чотири, п'ять!
Віро, плакати облиш:
Ти ж на п'ятому сидиш!

ЗЛАМАНИЙ СТИЛЕЦЬ

— Саво, кинь читати!
Хай йому вже грець!
Треба ж поладнати
Зламаний стілець!

На дивані Сава
З книжкою в руці:
— Не моя це справа —
Лагодить стільці!

А як звечоріло,
Він за стіл сіда.
Тільки стіл накрили —
Трапилась біда:

Зі стільця хлопчисько
Покотився так,
Що розбив він миску
І набив синяк.

А в сестрички Клави
Усміх на лиці:
— Так чия це справа —
Лагодить стільці?

✓ БУЛКА З МАСЛОМ

Стоїть і гірко плаче Надя:
— Віддайте булку з маслом, дядю!
— Та я ж не брав, дівчатко миле...
— А ви на неї, дядю, сіли!

✓ ПРО СТЕПАНА І СМЕТАНУ

Степану спалось непогано:
Вночі приснилася сметана,
Але у нього, як на зло,
З собою ложки не було.
А вдруге з ложкою ліг рано —
Так не приснилася сметана!

НЕ ЗНАЛА

Пита бабуся у онуки:
— Чи ти помила добре руки?
— Аякже, — Милочка в одвіт, —
Помила з милом так, як слід.
— А де? — бабуся знов питає, —
Води ж у хаті в нас немає...
— Немає? — здивувалась Мила. —
А я не знала і помила.

«ЗВЕРХУ — ТО Я!»

Наш сусіда Боря
Літом перший раз
В табір аж до моря
Їздив на Кавказ.

Сфотографувався
Боря у сідлі:
Він сидить в папасі
Верхи на ослі.

Весело сміялась
З нього вся сім'я,—
Був на фото напис:
«З в е р х у — т о я!»

ЩЕ РАЗ

Каже матері Панас,
Як прийшли із міста:
— Дуже хочу я ще раз
Меду попоїсти!

— То, виходить, ти вже їв?—
А Панас бурмоче:
— Ні, я раз уже хотів,
Тепер ще раз хочу!

ВУЗЛИКИ

В магазин за сіллю
Раз прийшла Маринка.
У руках у неї
Кошик і торбинка.

Продавець торбинку
Сіллю наповняє.
Глянув на Маринку —
Та її й питає:

— Нащо на торбинці
Вузлики у тебе?

— Це — щоб не забула:
Сіль купити треба...

— Що ж: торбинка гарна,
Й вузлики хороші...

— Вузлики хороші,
Та... забула гроші!

СУСІДКА ЗНАЄ

— Де ти айстру взяв таку?
— У сусідки в квітнику...
— А сусідка зна про це?
— Зна, бо гналася
з дубцем!

ІНШОГО НЕМАЄ

Прийшов Кіндрат
В дитячий сад,
У сажі ніс у нього,
Стоїть Кіндрат
Серед малят,
А няня каже строго:
— Чому такий
Прийшов брудний?
Не будь же безголосим.
Негоже, брат,

В дитячий сад
З таким приходить носом!

Кіндрат похнюплено зітхає:
— А в мене іншого немає!..

ПРО АЛЬОШУ І КАЛОШУ

Бабуся шукає:
— А де ж це калоша?—
Калошу, мов човник,
Пускає Альоша.

Альоша гукає:
— Бабусю, весна!
Віддайте і другу.—
Нащо вам одна?

МАЛЮНОК ДІДУСЕВІ

В зошиті малюю
Гарним олівцем:
На горі стою я
Поряд з баранцем.

Рідного дідуся
Дуже я люблю,
Я йому малюнок
У листі пошлю:

— Дорогий дідусю!
Вам картинка ця!
Вам привіт від мене
І від баранця!

✓ ХТО КРИЧАВ?

Йшов з лікарні Гнат селом,
А друзки й спитали:
— Що, брат, боляче було,
Коли зуба рвали?

— Ні,— хлопчина їм сказав,—
Не дуже боліло...

— А чого ж то ти горлав
В лікаря щосили?

— Так то ж лікар заволав,
Бо я став брикаться,
Йому щипці поламав
І... вкусив за пальця!

КАВУНИ НЕ ВИННІ

— Де це ти порвав штани?
Лазив знов по кавуни?

— Каву и не винні:
Лазив я по дині!

ЮРКО І МОЛОКО

— Ану, скажи: «М о л о к о».

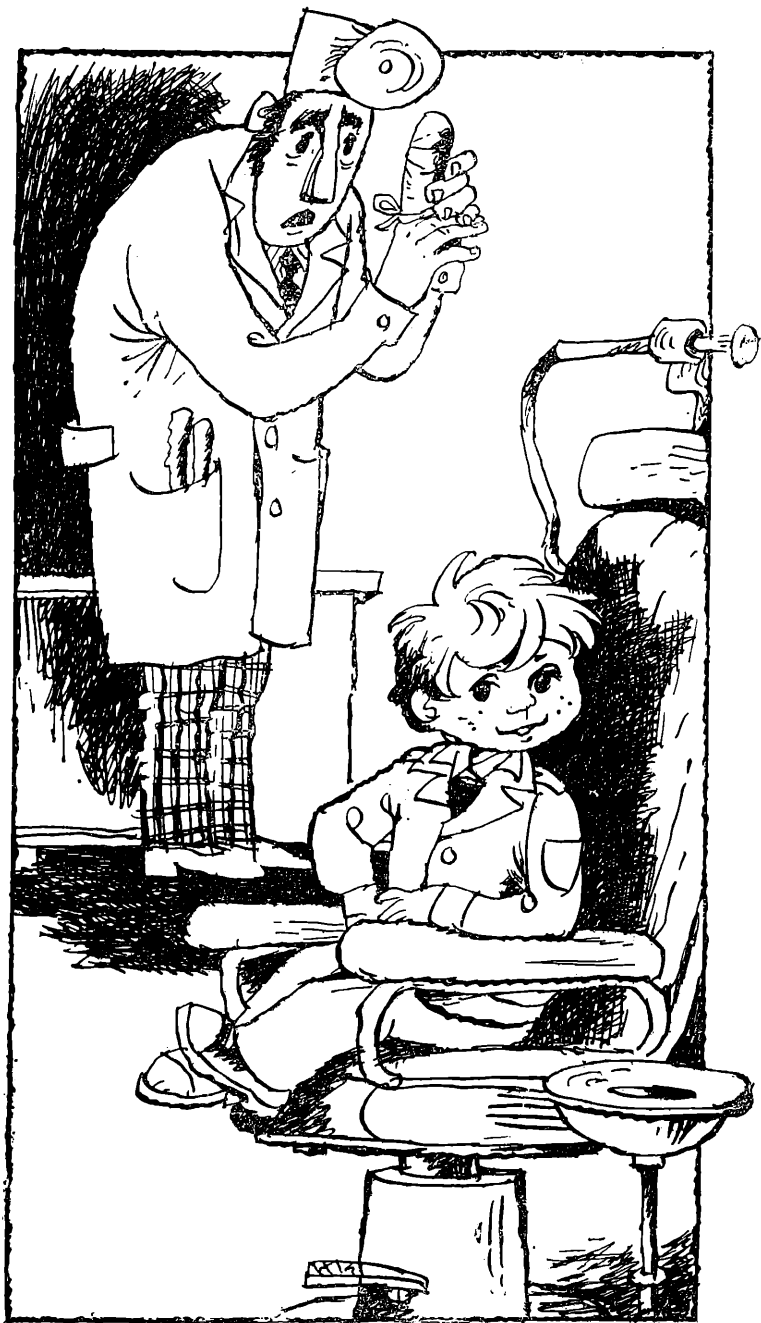
— М о н я!— випалив Юрко.

— Що? Не вмієш? Навчимо!
Вимовляй за мною: «м о».

— м о.

— Бачиш, як нам повезло!—
Певно, вимовиш і «л о»?

— л о.

— Дуже добре! Ну й Юрко!
А тепер повторюй: «к о».

— к о.

— Молодчина ти, Юрко!
Ану, скажи: «м о л о к о».

— м о н я!

ГРУНЯ-КРАСУНЯ

Гості хвалять:
— Ваша Груня —
То справжнісінька
Красуня!

Ну, а Груня
Підхопилась:
— Не дивуйтесь,—
Це ж я вмилась!

ЩЕ І ВЖЕ

— Ти спиш, Івасику?
— Ще ні...
— То принеси води
Мені!
— Ніяк очей
Не розтулю:
ВЖЕ сплю...

ДЕ ПОРВАВ ШТАНИ

— Де це ти порвав штани?
Знов собак ганяв?
— Ні, це гналися вони,
Я від них тікав...

ЇМО — І ВАМ ДАМО

І холодна,
І смачна
Серединка
Кавуна!
Мов солодке
Ескімо!
Ми їмо —
І вам дамо!

ТРАКТОРИСТИ

Новесенький трактор
Всі звать «Беларусь»,
На ньому в колгоспі
Працює татусь.

У першу він зміну
Сьогодні іде,—
Пакунок з харчами
До сумки кладе...

Синочок до нього,—
Облився слізьми:
— Я хочу на трактор!
З собою візьми!

— Ну, що ж, одягайся!—
Промовив татусь.—
Удвох поведемо
В поля «Беларусь»!

Та спершу умийся
І брови не хмур,
Бо трактор не любить
Таких замазур!

РОЗСУДИЛА

Вернулися з поля
І мама, і тато,—
А дома роботи
Зібралось багато.

Хутесенько мама
За відра захопилась...
— Спочинь,— каже тато,—
Ти й так натомилась!..

І сам бере відра...
А мама тихенько:
— І ти натомився,—
Спочинь — я швиденько...

І тут сперечатися
Вже вони стали,
Кому йти по воду?
А донька сказала:

— Чого сперечатись
Здоров'ю на шкоду?
У двох беріть відра
І разом по воду!

ЗАБЛУДИЛИСЬ

Заблудились в лісі хлопці,
Не знайдуть дороги.
Посиніли, задубіли,—
Ледве тягнуть ноги.

Ідуть вони між дубами,
Куди — невідомо...

Один каже:— Йдем на північ,
То й будемо дома...

Другий каже:— Ні, на північ
Не піду я, друже,
Бо на півночі — морози,
А я замерз дуже...

ТАТО-ПОСТОВИЙ

Там, де тато постовий,—
Світлофор тепер новий.

Я з бабусею іду,—
Я в кіно її веду.
Нам червоне світло сяє:
— Зупинись!— я їй гукаю.

А вона:— Іди мерщій!
Он твій тато-постовий —
Не страшна нам перепона!—
Можна йти і на червоне!..

Ми йдемо, а біля нас
Заскрипіли гальма враз...

Тут підходить постовий,—
То і справді тато мій.

Він квитанції виймає.
І спокійно промовляє:
— Штраф беру я сам у себе
За бабусю і за тебе!

ЯК ПРОЇХАТЬ?

Гукнув хлопця перехожий,
Зупинив на розі:
— Як проїхать до Лапівки?
— Та по тій дорозі!
— Мотоциклом не загрузну?
— Ні, дорога справна!
— А «Волгою» теж проїду?
— Проїдете славно!
— А поїздом туди можна?
— Можна!.. Не зашкодить...
Тільки, бачте, до Лапівки
Поїзд ще не ходить...

ВЧОТИРЬОХ — ВІД ОДНОГО

— Чого тікаєте в розгін?
Ви ж — вчотирьох, а він — один...
— А ми не знаєм,— каже Влас,—
За ким він гониться із нас!

«МОЄ»

Все, що тільки в домі є,
Називає син: «М о є».
«М і й берет, м о є пальто,
м і й портфель, м о є лото,
м і й стілець, м о я кімната...»
І питає в нього мати:
— Ну, а віник також т в і й? —
Відповів хлопчина:— М і й!
— Що ж, бери с в і й віник ти
І кімнату підмети!

ЗНОВУ ПОЧНУ

Ніяк не вгамує
Бабуся дитину,—
Малий репетує
Вже цілу годину.

Та раптом стихає
Ниття голосне...
Бабуся зітхає:
— Нарешті засне!

А з ліжка дитина:
— Ні, ні — не засну!
Я трошки спочину
І знову почну!

НІС У СМЕТАНІ

Сметану син приніс.
В сметані в нього ніс.

— Де брав таку рідку?
— У нашому ларку.

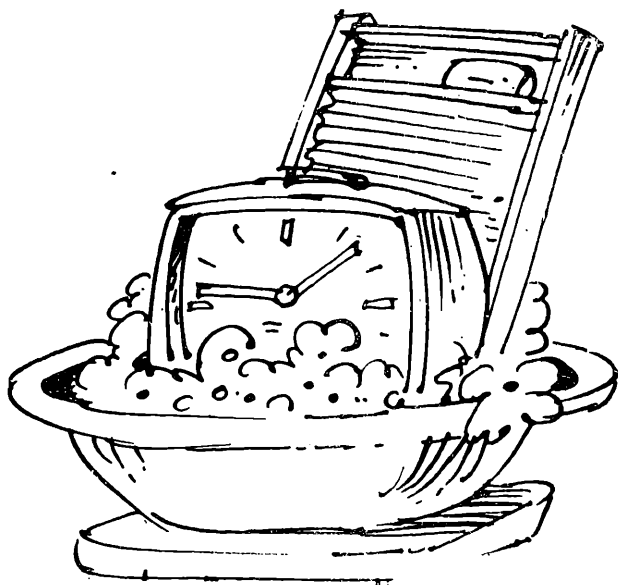
— Ану ходім туди!
— Ой, мамо, не ходи!

— Чому це «не ходи»?
— Бо я долив води...

СХОЖІ

Зайшов ослик до садка
І зірвав листок з дубка.
А Іванко із городу:
— Нащо нищиш ти природу?—
І мерщій побіг в садок,

ДИВО,
ДИВО, ДИВИНА

ДИВО, ДИВО, ДИВИНА

— Диво, диво, дивина!
Хвіст попереду в слона!

— Ти до жартів маєш хист:
То ж бо хобот, а не хвіст!

ПРО ВЕЛИКІ ВУХА

Запитала в татуся
Донька-щебетуха:
— Чи слон хоботом скубе
Слоненя за вуха?

— А навіщо це слону?
Так робить негарно.

— Жаль: такі великі вуха
Пропадають марно!

ОЛЯ І КВАСОЛЯ

Посадила якомсь Оля
Пригорщу квасолі.
А врожай зібрала —
Дві пригорщі стало.
І дивується вона:
— Де ж взялася ще одна?

ВНУЧАТКО І КУРЧАТКО

Бабуся каже:— Глянь в гніздечко:
Курчатко клюнуло з яєчка.—
Пита здивовано внуча:
— А влізло як туди курча?

ЯК РОБЛЯТЬ СІТКУ

— Як роблять сітку рибаки?
— А дуже просто, бач, руками:
Беруть маленькі дірочки
І їх обплутують нитками!

НА РІЦІ

На ріці гурт малят
Дивиться із кладки,
Як рачиха раченят
Учить плавать задки.

НЕ ЗАГУБЛЮСЯ!

Вийшов синочок
Сам в дитсадочок.
Вчить його мама:
— Йди собі прямо!

Йди, та дивися —
Не загубися!..
— Добре, мамусю,
Не загублюся!

Я ж вам не голка,
Я ж вам Миколка!

В МЕНЕ ЗУБКИ ВИПАДАЮТЬ

Скоро в тата іменини.
Я і мама з магазину
Принесли йому пакунок —
Подарунок.

Наказала мені мама:
— Держи язик за зубами...

Але всі те добре знають:
В мене ж зубки випадають...
— То хіба ж я можу, мамо,
Держать язик за зубами?

ЗАБУВ ДОДАТИ

Похвалився Вова Ніні:
— В морі плавав я на спині!—
Тільки він забув додати:
На ч и ї й?
На спині тата.

ТЕПЕР МАМІ ЯСНО

Чай хазяєчка мала
На вечерю нам несла,
Хоч ступала тихим кроком,—
Підсковзнулась ненароком.
Чашка з блюдечком додолу,
Покотилась біля столу,
Покотилась і розбилась —
Черепочки розлетілись.

Мама силеснула руками:
— Як це сталось?— каже мама.

— А ось так!—

І тут дівчатко

Повторило все спочатку:
Друга чашка біля столу
Покотилася додолю,
Покотилась і розбилась —
Черепочки розлетілись...

Тепер мамі ясно!

Я ТІЛЬКИ ДЕРЖУ

— Не тягни за хвіст кота!
Ну, кому кажу?

— Так то ж тягне він хвоста,—
Я тільки держу...

ЧИ МОЖНА

— Сиди спокійно,— каже мама,—
І перестань молоть ногами.—
Малий запитує тривожно:
— А язиком молоти можна?

ХОЧУ КАЛАЧА

Розплакалось хлопча:
— Я хочу калача!

— Та он же калачі,—
Візьми їх у печі!

— Не хочу! Їж сама!
Я думав, їх нема!

В КОГО БІЛЬШЕ

По чотири,
По чотири .
Сливи у хлоп'яток.
А у мене —
Повні жмені:
Без шести десяток!

ГРУШІ ТА ПУХ

Вихвалялась перед кленом
Верба край запруди:
— Чи ти знаєш, скільки з мене
Груш зібрали люди?

Жабка кленові сказала:
— Ти слухай хвастуху!..
З неї стільки груш зібрали,
Скільки з мене пуху!

ХУДОЖНИЦЯ

Малювала тигра внучка:
Замість тигра — вийшла Жучка.

НАСМІШИВ

Насмішив малий Тиміш!
На теля кричить він: — Кіш!

КІНДРАТ

От Кіндрат, так Кіндрат!
Зуб зламав об мармелад!

ХОЧ НЕ РАД...

Хоч не рад тертушці хрін,
Та на ній танцює він.

ХВАЛИЛАСЯ РЕДЬКА

Редька в медові скупалась,
І відразу запишалась.
Вихвалялася вона:
— Дуже з медом я смачна!—
Хрін почув це і гука:
— А без меду ти яка?

АЖ НЕ ВІРИТЬСЯ МАЛОМУ

Аж не віриться малому,
Що приніс
Він у кошику одному
Цілий ліс!

З лісу носимо насіння.
Для сівби:
Тут і ясені, і клени,
І дуби.

Відіслати подарунки
Кожен рад:
До Херсона, в Кіракуми,
В Волгоград.

Скоро, скоро там діброви
Зашумлять...
Тож насіння підем знову
Ми збирать!

ЧОМУ ЗУПИНИВСЯ ГОДИННИК

— Щось годинник,— каже тато,—
Раптом зупинився.
Треба в чистку віддавати,
Мабуть, запилвся...

— Звідки взятись тому пилу?—
Мовила Галинка.—
Я ж годинник з милом мила:
Там нема й пилинки!

МАРШ ВЕСЕЛИХ ЧОЛОВІЧКІВ

Дружно пісню ми заводим,
Під бадьорій марш виходим,
Наче на парад,
Наче на парад.
Спритні, жваві, невеличкі,
Ми, веселі чоловічки,—
Друзі всіх малят,
Друзі всіх малят.
— Буратіно?
— Тут я!
— Цибуліно?
— Ось я!—
Карандаш,
Карабас —
Хто не знає нас?
І Малятко, і Барвінок,
І Незнайко, і Гурвінек,—
Кожен, кожен знає нас.
Кожен знає нас!
Знають нас міста і села,—
Чоловічки ми веселі:
Ми прийшли з казок,

Ми прийшли з казок.
Хто не зна якоїсь казки,—
Познайомтеся, будь ласка!—
Просим ми діток,
Просим ми діток.

— Буратіно?

— Тут я!

— Цибуліно?

— Ось я!—

Карандаш,

Карабас —

Хто не знає нас?

І Малятко, і Барвінок,

І Незнайко, і Гурвінек,—

Кожен, кожен знає нас,

Кожен знає нас!

Хоч ми з казки, та, як треба,

Все розкажемо про себе

Для дружків своїх,

Для дружків своїх.

Гей, малята-дошкільнята,

Підем з нами танцювати,—

Хай лунає сміх,

Хай лунає сміх!

— Буратіно?

— Тут я!

— Цибуліно?

— Ось я!—

Карандаш,

Карабас —

Хто не знає нас?

І Малятко, і Барвінок,

І Незнайко, і Гурвінек,—

Кожен, кожен знає нас,

Кожен знає нас!

Милочка- крутилочка

МИЛОЧКА-КРУТИЛОЧКА

У Милочки-
Крутилочки
Є дзига заводна:
Як заведеш —
Покрутиться
І спиниться вона.
А Милочка-
Крутилочка,
Мов дзига, так і так —
Все крутиться
Та крутиться,
Не спиниться ніяк!

ЗАХОТИЛА МИЛОЧКА СПАТИ

Захотіла Милочка
Спати,
Кулачками тре
Оченьята.
Зачекай-но, Милочко,
Трішки: {
Постелю для тебе я
Ліжко.
Покладу тебе
Й заспіваю:
— Люлі-люлі-люлечки,
Баю!

ВИНОГРАД

Щоранку Милочка вставала,
Поснідає — і в сад.
Вона там брату помагала
Садити виноград...
А прийде ніч, і Милі сниться:
Немов той виноград
Прийшов, вклонився помічниці
І знов пішов у сад.

НАЩО ГОЛКИ ЇЖАКОВІ?

Запитав у Милочки
Вова:
— Нащо ці голки
Їжакові?

Милочка йому
Відказала:
— Щоб до рук його
Ми не брали!

КАЯЛАСЯ МИЛА

Каялася Мила,
Наша помічниця:
— І нащо закрила
Я в буфеті кицю?
Так плигнула киця,
Що аж страшно стало:
З верхньої полиці
Полетіло сало.
Сало полетіло
Та якраз на пляшку,
І стакан розбило,

І розбило чашку...—
Терла кулачками
Милочка очиці:
— Присоромить мама:
«От так помічниця!»—
Милочка сиділа,
Схлипувала слізю.
Каялася Мила,
Каялась, та пізно!

СЕСТРИЧКА

Ростом невеличка
І швидка-швиденька —
Це моя сестричка,
Ще вона маленька.
Та, як всі дівчата,
Все вона з нитками —
Учиться в'язати
У свої мами.

Вчора здивувала
Всіх моя сестричка —
Братику зв'язала
Білі рукавички!
Гарні, невеличкі,
Теплі та м'якенькі...
От вам і сестричка!
От вам і маленька!

УЧИТЕЛЬКА

Запросила я сестричку
До стола,
Клаптик білого паперу
Їй дала.

Посадила я сестричку
На стілець,
Показала, як тримати
Олівець.

А сама, немов учителька,
Стою
І навчаю першокласницю
Мою.

ЛЮДА МИЛИТИСЬ НЕ ХОЧЕ

Я купатись в ванні буду,
Покупаю й ляльку Люду.

В неї пальчики зелені,
В неї носик у варенні.

Люда милитись не хоче,
Плаче: «Мило зайде в очі!»

Людо, Людочко, сідай,
Тільки очі затуляй!

СОНЕЧКА УМИТА

Задивилось сонечко
На маленьку Сонечку:
Сонечка умита,
Сонечка одита,
Чисті черевички,
У косичках стрічки.
Усміхнулось сонечко
До малої Сонечки.

ГРАЛАСЯ В ДОЛОНЕЧКИ

— Де ти завозилася?
Де ти забруднилася?

— Я в калюжі з сонечком
Гралася в долонечки!

ДВА СОНЕЧКА

Два сонечка мені світять,
Два сонечка милі:
Одне в небі, у блакиті,
А друге на хвилі.

Промінці його яскраві
Грають — вигравають,
Наче рибки золотаві
У хвилі пірнають.

Тільки хвиля невеличка
Даремно хлопоче,
Друге сонечко із річки
Виплеснути хоче.

СОНЕЧКО МОЄ

З піснею про сонечко
Йду в дитячий сад.
Миле, миле сонечко,
Як тобі я рад!

Сонечко моє
Яснеє.

Сонечко здіймається,
Плине в вишині.

Сонечко всміхається
Весело мені.

Сонечко моє
Яснеє.

В небі ні хмариночки —
Все кругом сія...

Он іде Мариночка

І співа, як я:

Сонечко моє
Яснеє.

ЧОВНИК

Пливе, пливе річкою

Зовсім новий

Саморобний човник мій

Паперовий.

Я очей із човника

Не спускаю,

Я іду по берегу

І співаю:

— Пливи, пливи, човнику,

За водою,

Подружися з хвилею

Голубою.

Зупинися, човнику,

В Чорнім морі.

Там, де служить тато мій

На лінкорі.

Нагадай ти татові-

Морякові

Саморобні човники

Паперові.

ГОРА

Задивилась дітвора:
— От гора, так гора!

Отакєнна висота,
Аж до неба прямо!—
Як подивишся, зліта
З голови панама.

І чого на ній нема:
Сосни, трави, квіти...
На шпилі її — зима,
А в підніжжі — літо.

ДЛЯ МАМИ

Сказав мені мій тато,
Що скоро в мами свято.

Я ж так його чекаю
Й хустинку вишиваю

Шовковими нитками —
Для рідної, для мами!

НА МАМИНЕ СВЯТО

Чому це надворі
Блищать, мов перлини,
І чисті, й прозорі
Грайливі краплини?

Тому, що весела,
Ясна, чарівна
На мамине свято
Приходить весна!

Чому це так жваво
Струмочок співає?
Чому так ласкаво
Нам сонечко сяє?

Тому, що весела,
Ясна, чарівна
На мамине свято
Приходить весна!

КОЛО МОРЯ

Простелилось море
Нам до ніг.
Коло моря — гори,
На них сніг.
Височенні гори,
Широченне море!

А на морі хвилі
Голубі,
На них гребені білі
І рябі.
Хвилі в морі грають,
Човники гойдають.

Вітер з моря віє
Холодком.
Хвиля берег миє,
Гра з піском.
Миє наш мисочок,
Гальку та пісочок.

Ми на берег сіли, —
Вісім груп.
Рученята мили:
Хлюп та хлюп!

Хвиля налетіла
Й ніжки нам обмила.

Сонце світить з неба —
Гаряче.
Загоряти треба,
Хай пече!
Сонце припікає,
Сад наш загоряє.

ВЕЧІР

Тихо сонечко сіда,
Йде із поля череда,
Виграє сопілка...
Нагулялась дівтора.
— Спать пора! Спать
пора!—
Кличе перепілка.

ПОСАДИЛА Я БЕРІЗКУ

Як прийшла до нас уквітчана
Весна,
Посадила я берізку
Край вікна.

Стала, стала я берізку
Поливать,
Стала пісеньку веселу
Їй співать:

— Ти рости, моя берізонько,
Рости,
Буйним листом всім на радість
Шелести.

Ти рости, моя берізко,
Вироста́й, —
Першокласницю Оленку
Пам'ята́й!

ОСІННІ КЛЕНИ

Стоять осінні клени
У барвах золотих
І дивляться на мене,
А я дивлюсь на них.
Ось листячко упало...
Нагнувсь я до листка:
Він жовтий і трипалий,
Мов лапка гусака.

ПАЛИМО МИ ЛИСТЯ

Палимо ми листя
На горбку —
В'ється дим кошлатий
По садку.
Застеля дерева
Сивий дим,
Щоб пропала гусінь
Назавжди,
Щоб усе навколо
Зацвіло,
Щоб червивих яблук
Не було!

ФОНТАНЧИКИ

Дощик, дощик! Подивись:
Сипле з неба дуже —
Аж фонтанчики знялись
Весело в калюжі.
А як дощик перестане,
І фонтанчиків не стане.

ЗАДИВИЛИСЯ ХМАРИНКИ

Вимив дощик рідне поле
Нам на втіху.
Після дощuku навколо
Тихо-тихо...
Задивилися хмаринки
Сині-сині,
Як гойдаються росинки
На стеблині.

ТИ НЕ БІЙСЯ, МИЛОЧКО

У малої Милочки
Є нові санчата,
Та боїться Милочка
Із гори з'їжджати.

І стоїть несміливо
З ними на льоду.
Каже:— Не зумію...—
Каже:— Уп-паду...

Ти не бійся, Милочко,
Не страшні воши...
Ти зумієш, Милочко,—
Тільки розпочни!

Зліпим
бабу
снігову

ЗИМОВА ПІСЕНЬКА

Зимонько, де ти?
Намети замети.
Ми тебе стрічатимем
З лижами й санчатами,
З ковзанами на льоду...
А зима гукає:— Йду!

ПРИЙШЛА ЗИМА

Сніжок у полі, у долині,
І на дорозі, й на горі.
На червонястій горобині
Стрічають зиму снігурі.

Останній лист злетів з берізки,
На білу ковдру тихо впав...
Він золотим знайомим блиском
Недавнію осінь нагадав.

КРИШТАЛЕВА ЗИМОНЬКА

Кришталева зимонька
В срібнім кожушку!
Ти кругом насипала
Білого сніжку.

Принесла ти радощі
Нашій дітворі:

Гірочка і ковзанка
В кожному дворі!

Кришталева зимонько,
Ще сніжку сипни!—
Сядем на санчата ми,
Візьмем ковзани.

Морозець пощипує,
І сніжок хрустить...
Кришталева зимонька
Всіх нас веселить!

СНІГОБУД

Снігобуд! Снігобуд!
Наробили ми споруд.

Носить сніг дітвора —
У дворі росте гора.

З снігу робимо цеглини —
Кладемо високі стіни.

Ти замерз? Ану ходім
Будувати сніжний дім!

ЗЛІПИМ БАБУ СНІГОВУ

Білий сніг, рихлий сніг
Прилипає нам до ніг.

Зліпим бабу снігову,
Розмалюєм, як живу.

А замерзнуть рученята,
Будем снігом розтирати!

МОРОЗЕЦЬ

— Морозець,
Морозець,
Не щіпай за щічки!
Теплі валянки у нас,
Шубки й рукавички.

Морозець!
Морозець!—
Плещемо в долоні.
У дівчаток і хлоп'ят
Носики червоні.

Я МОРОЗУ НЕ БОЮСЬ

Я морозу не боюсь!—
В козушинку одягнусь.

Хай мороз не злиться —
Я у рукавицях.

Хай мороз не коле так —
В мене шапка з кролика.

Хай мороз не хвалиться —
Я у теплих валянцях,

Я морозу не боюсь!—
Під ногами: хресь, хресь...

КОВЗАНИ-ПУСТУНИ

Є у мене ковзани,
Ковзани-пустуни.
Тільки ранок наступає —
Вже на вулиці вони.
Ім сподобавсь дуже лід —
Я ж спізнився на обід.

І мені сказала мама:
— Просто горе з ковзанами!
Отакі-то ковзани,
Ковзани-пустуни!

САМОКАТ

Ми зробили самокат,
Самокат
Без коліщат.
Прикріпили ковзани
Там, де коліщата,—
По льоду біжать вони
Швидше, ніж санчата!
Це зимовий самокат,
А як прийде літо,
Самокат
Із коліщат
Будемо робити!

НА САНЧАТАХ

Я лечу,
лечу,
лечу —
Накатаюсь досхочу.
Все униз,
униз,
униз —
Мимо сосен і беріз.
Я веду,
веду,
веду —
Саночки на поводу,
Бо з гори санки летять,
А на гору —
не хотять...

У вогнях ялинка сяє,
А Снігуронька співає:
— Здрастуй, зимонько-зима!
Веселіш, як ти, нема!
Будем весело кружляти,
Про ялиноньку співати.
Ви приходьте всі до нас
Новорічний стріти час!
Сніг лапатий,
Сніговій...
Здрастуй, свято —
Рік Новий!

НАША ЯЛИНКА

Летять, летять сніжинки,
Льодинки-морозинки,
І весело кружляють,
І стеляться до ніг.
Ми рік Новий стрічаєм,
Танцюєм і співаєм.
У нашім дитсадочку
Дзвінкий лунає сміх.

Ялинку ми прибрали,
Прикраси почіпляли.
Горять на ній яскраві
І райдужні вогні.
А Дід Мороз гостинці
Приніс нам у торбинці.
Він буде разом з нами
Наспівувать пісні.

Снігуроньки й лисички,
Білчата невеличкі,
Ведмедики, зайчата,
І півничок, і кіт —

Усі у коло стали
І дружно заспівали:
— Вітаєм з Новим роком .
І шлем усім привіт!

ПРИГОДА З ДІДОМ МОРОЗОМ

В нас ялинка лісова,
Молода, хороша.
І її всю покрива
Срібляна пороша.

Під ялинку лісову
Вати ми поклали,
Нарядили, як живу,
Іграшками вбрали.

— Ну й веселі ж малюки! —
Дід Мороз гукас.—
Разом з вами залюбки
Вдарю гопака я.

Та як вдарив гопака,
Що аж парко стало.
Потекла з лиця ріка,
Борода відпала.

ПОЛЯРНИКИ

В нас нова сьогодні гра,
Нумо з нами, дівтора!
Одягайтеся тепліше
Та у двір біжіть скоріше.
Тут лапатий, чистий сніг
Покривалом білим ліг.
Зробим з снігу ми споруди,
Ми полярниками будем!
Вся команда вже надворі.
Всі полярники у зборі.

Та летить на північ як?
Де узяти нам літак?
До санчаток прикріпили
Ми легкі картонні крила.
Гірка — наш аеродром,
Злетимо ми літаком.

Загудів мотор: — Гу-гу! —
Йдем на північ крізь пургу.
Ми полярники віднині,
Ми зимуєм на крижині.
А крижина серед двору,
Серед білого простору.

Для зимівлі нам спочатку
Треба вибрати площадку,
Перевірити як слід,
Чи міцний під нею лід?
В нас для цього є лопати,
Всі уміємо копати!

А малий Іванко біг,
По коліна вгруз у сніг.
— Не лякайся ти, завжди:
Зараз виручим з біди!
Є площадка крижана —
Для полярників вона!
Щоб на кризі зимувати,
Треба дім побудувати.
Кулі снігу ми качаєм,
З них цеглини вирізаєм.
А цеглина до цеглини —
І ростуть угору стіни.
От уже й готовий дім,
Будем жити ми у нім!

Щоб не мерзнуть, невеличку
Ми з відра зробили пічку.
А труба в ній — снігова,
Там вітрище завива.

А тепер сніговика ми
Ліпим власними руками,
Біля входу він стоїть
І ціпок в руці держить.
Цей ціпок сніговика
Всіх ведмедів наляка!..

Сніговик у нас удався.
Звідки ж ще один узявся?
Це Митько, це Митько,
Запорошений лінько.
Він стояв собі без діла,
В нього й руки задубіли.
— Руки снігом розітри
Та лопаточку бери!

Щоб зв'язок з землею мати,
Треба радіо вмикати.
Надійшла із криголама
Чергова радіограма:
«Всі виходьте в п'ять пуль п'ять
Санний поїзд зустрічать,
Вам його спустив на лід
Криголам-атомохід».

Треба друзів зустрічати,—
Запряжем Рябка в санчата.
Та Рябку, напевно, тяжко:
Він не хоче йти в упряжку!

По прокладеному сліду
Санний поїзд їде, їде.
Це з'єднали так дружки
Мотузочками санки.

Ми полярники віднині,
Ми зимуєм на крижині!

Качечка- прачечка

СОЛОВЕЙКО

Соловейко
Навесні,
Навесні
Сипле співи
Голосні,
Голосні.

Соловейку,
Щебечи,
Щебечи,
Мене співам
Научи,
Научи!

Заспіваєм
Ми удвох,
Ми удвох,
Починаєм:
— Тіу-тьох,
— Тіу-тьох!

ЛАСТІВКИ-БУДІВНИКИ

Від зорі і до зорі
Все працюють трударі.

Ліплять гнізда ластівки,
Ластівки-будівники.

Хоч не мають рук, рук —
Дзьобиками: стук, стук!

Носять глину і пісок,
Соломинки і пушок.

Подивіться, скільки хат
Для майбутніх ластів'ят!

ДЯТЕЛ

— Тук-тук-тук!
Так-так-так! —
І комашка,
І черв'як,
І личинка —
Біла спинка,
І жучок-короїд
Будуть дятлу
На обід!

БДЖІЛКА

Чого це над квітками
Схилилась дітвора? —
Малим цікаво знати,
Як бджілка мед збира!
А бджілка все кружляє,
Неначе каже нам:
— Жу-жу, жу-жу, малята,
Я меду не віддам!
І забавляться з вами
Не маю я часу:
Солодку краплю меду
У вулик понесу!

БІЛОЧКА

Хвіст трубою, спритні ніжки —
Плиг із гілки на сучок! —
Носить білочка горішки
В золотий свій сундучок.

В неї й очі, мов горішки,
Кожушинка хутряна,
Гострі вушка, наче ріжки, —
У дуплі живе вона.

КОЗУЛЯ

Кізонька-козуля
Маленька,
Кізонька-козуля
Гарненька.

Підійшла козуля
До річки
Чистої попити
Водички.

Щоб було зручніше
Напитися,
Опустила срібні
Копитця.

Дивиться козуля
На вроду,
Губками проціджує
Воду.

ЗМАГАННЯ

Зозуля на калині:
— Ку-ку! Ку-ку!—
А півник на жердині:
— Ку-ку-рі-ку!—
А соловей на вишні:
— Тьох-тьох-тьох-тьох!
Ану, хто голосніше
Із нас із трьох?

ГРАК

Захотілося граку
З чорного стать білим.
Тричі входив він в ріку,
Тричі мився милом.
А коли пілюку змив,
То ще більше почорнів.
— Кешське мило!— карка грак.—
Та чи так?

ЧАПЛЯ

Сонце вмилося в ріці,
Засіяли промінці.
Все одразу пробудилось,
Ожило, заметушилось.
Лиш в затоці чапля боса,
Довгошия, довгоноса,
Під крилечко дзьоб уткнула —
На одній нозі заснула:
Цілу нічку жабенята
Не давали чаплі спати.

ЛЕВЕНЯТКО

Ось левенятко головате —
Таке мале, а вже вусате!

СХОЖИЙ НА ВЕРБЛЮДА

Вигнув спину кіт-приблуда:
— Бачте, схожий на верблюда!

У СЛОНА БОЛИТЬ НОГА

У слона болить нога.
Слон сьогодні шкутильга:
Гостював комар у нього,
Наступив йому на ногу.

ГАВА

Кіт облизується ласо:
Гава в дзьобі держить м'ясо.
Ось поклала біля себе,
А коту того і треба.
Подивилась гава вбік —
Кіт за м'ясо та й утік.
А малятам смішно стало:
Гава гаву ушіймала!

МУХА КУРЯВУ ЗНЯЛА

Сіла муха на машину
Відпочити на хвилину.
Повезла машина муху,
По дорозі мчить щодуху.

Муха крильцями тріпоче,
Муха весело дзумкоче.
Запишалася мала:
— От я куряву зняла!

СТОНІЖКА

Гостювати йшла стоніжка.
Забруднила ноги трішки.
На порозі біля хати
Стала ноги витирати.

Всі сто ніжок обмітала,
Всі сто ніжок витирала,
А як стала на помості —
Із гостини йшли вже гості.

ЩОБ НЕ ЗАПІЗНИТИСЬ

Мама черепаха
В серпні перший раз
Проводжала сина
В школу, в перший клас.

А чому це в серпні?
Ясно нам чому:
Щоб не запізнитись
На урок йому!

ОКУНЬ

Окунь риб в ставку ковта,—
Проковтнув би і кита!

Та хотів чи не хотів,—
А нема в ставку китів!

ВЕРБЛЮД

— Ти хто? — осел пита верблюда.
— Верблюдом звать мене усюди.
— Е, ні, дружок, дурити кинь:
Ти не верблюд — горбатий кинь!

СІЯВ ПІВНИЧОК ГОРОХ

Сіяв півничок горох,
А зібрав із поля,
Змолотив — торох, торох! —
Аж воно: квасоля!

КІТ-РИБАЛКА

Кіт-рибалка у човні
Мріє на світанні:
— От якби зловить мені
Карася в сметані!

КАЖАНИ

Лежить собі відпочиває
На дасі чорний кіт,
Дріма, мурличе, вигріває
На сонечку живіт.
Кимсь наполохани, з-під даху
Злетіли кажани.
(Це сірі миші, та, як птахи,
Із крилами вони.)
Схопився кіт на задні лапи,
Почував між ушей:
— Коли б то крила, скуштував би
Літаючих мишей!

ЧОМ ЧИСТЕНЬКІ ПОРОСЯТА?

— Не впізнать вас,
Поросята:
Ви чистенькі,
Мов качата.
— Ми сьогодні
Покупались:
На хро-хро-ніку
Знімались!

ОДУДИ

— О-ду-ду! О-до-до!
У дуплі мое гніздо...
По діброві хлопчик йшов,
Одудят малих знайшов.
У дуплі уже рука,
Та щось руку не пуска.
От тобі і одуди —
Ні туди, ані сюди!

СОРОКА

Строката сорока
Веселої вдачі:
В садку білобока
Навприсядки скаче.
Смішні побрехеньки
Сорока скрекоче,
Гусак молоденький
Гелгоче-регоче:
— Га! Га-га-га!

ВЕДМЕДИКИ

Я ведмедиків взяла,
Посадила до стола,
Стала медом частувати:
— Пригощайтесь, ведмедята!

А ведмедики сидять
І нічого не їдять:
Скуштувать медку охота —
Та відкрити не можуть рота.

ЗАЙЧИК

Довгі вуха,
Куций хвіст.
Невеличкий
Сам на зріст.
На городі
Побував —
Нам капусту
Попсував.
Довгі ноги
Скік та скік!
Ми — погнались,
Він — утік!

КУРОЧКА-КВОКТУНЬКА

Ходить
Курочка-квоктунька
По двору,
Водить
Курочка-квоктунька
Дітвору:

І жовтеньких,
І біленьких,
І чорненьких,
І рябеньких, —
Двадцять п'ять!

Із коритця
Напилися
Всі води,
Поодинці
Розбрелися
Хто куди:
Там жовтеньке,
Там біленьке,
Там чорненьке,
Там рябеньке, —
Двадцять п'ять!

Стала
Курочка-квоктунька
Їх скликать,
Щоб зернятками
Пшениці
Частувать:
— Ко-ко-ко,
Мої маленькі!
Ко-ко-ко,
Мої гарненькі,
Йдіть сюди!
І жовтеньке,
І біленьке,
І чорненьке,
І рябеньке, —
Йдіть сюди! —

Як почули
Голос мами
Малюки,

Повернули
І стрибками
Напрямки.

Ось курчатка
Позбігались,
По зернятку
Їм дісталось, —
Двадцять три!
Тут жовтеньке,
Тут біленьке,
Тут чорненьке,
Тут рябеньке, —
Двадцять три!

— Де ж ви, двоє,
Забарились?
Ко-ко-ко!
Чом ви, двоє,
Запізнились?
Ко-ко-ко!
Є жовтеньке,
Є біленьке,
Є чорненьке,
Є рябеньке, —
Двох нема!

ХВОРЕ КУРЧАТКО

Світить, світить сонечко,
Сонечко ясне...
Всі курчатка радісні,
А одне — сумне.
Голову схилило,
Сльози на очах,
Голосно і жалісно
Плаче у кущах.

Узяла маленького,
А воно пищить.
— Ну скажи, гарненьке,
Що в тебе болить?

Аж дивлюсь: кровинки
Свіжі на траві.
Аж дивлюсь: і ніжка
В нього у крові.
Я обмила ранку,
Йодом залила.
Навіть бинт своєму
Хворому знайшла.

— А тепер — до хати,
Плакати облиш:
Скоро ти за мамою
Знову побіжиш!

НІЯК НЕ РОЗПІЗНАТИ

На воді латаття біле,
Білі лілії цвітуть.
А між них на синій хвилі
Каченяточка пливуть.
І ніяк не розпізнати,
Де квітки, де каченята.

ГУСИ-ГУСЕНЯТА

Гуси-гусенята
На ніжки
Одягли червоні
Панчішки.

І пішли рядком
До корита
Свіжої водиці
Попити.

Напились води
Гусенята,
Почали купатись,
Пірнати.

Гуси-гусенята
Сердиті:
Дуже близько дно
У кориті!

СИЧЕНЯ

Серед дня
Сиченя
Полетіло
Навмання.
Навмання
Полетіло
І крилечко
Надломило.
Плаче, бідне,
У кущах,
Зве сичиху
І сича.
Прилетіли
Батько й мати
До свого
Сиченяти.
— Клич не клич,—
Каже сич,—
День — не ніч!
День — не ніч! —

А сичиха
Каже: — Лихо!
Ми удень
Сліпі неначе:
Нічогісінько
Не бачим...—
Уночі,
Лиш вночі
Добре бачать
Всі сичі.

ГОРОБЧИКИ

В зимові дні на стовпчиках,
На вітах, на дахах
Сидять малі горобчики
У сірих піджачках.
Сидіти б їм під стріхами,
Чекати б їм тепла,
Та жаль, що всюди віхола
Поживу замела.
Сніги, мов білі килими,
І долі ні зерна.
Я хліба накришила їм,
Посипала пшона.
Горобчики наїлися,
І, наче у теплінь,
Всі радо розлетілися:
Цвірінь-цвірінь-цвірінь!

ДВІ КИЦІ-СЕСТРИЦІ

Дві киці-сестриці,
Зелені очиці,
Дві киці-сестриці
Схотіли водиці.

Корито стареньке
Стоїть біля хати,
На ньому любенько
Сидять голуб'ята.
Дві киці-сестриці
Про воду забули,
Дві киці-сестриці
Поживу зачули.
У них оченята
Горять, мов жаринки:
— Смачні голуб'ята,
Аж котиться слинка! —
Плигнули... Та птицям
Вдалося злетіти,
А киці-сестриці
Упали в корито.
В холодній водиці
Нявчать кошенята...
Що, киці-сестриці,
Смачні голуб'ята?!

ЦАПОК

У цапка
Борідка сива,
Шолудива,
Некрасива.
І на ній,
Мов павучки,
Реп'яшки
Та колючки.
— Так, — кажу я, —
Не годиться,
Треба, цапе,
Поголиться! —
А цапок мені

Таке:
— Ме-ке-ке! —
Ніби каже:
— Розумію,
Та голитися
Не вмію...

КІЗОНЬКИ-БРИКАЛОЧКИ

У Милочки й Наталочки
Є кізоньки-брикалочки.
В них гостренькі ріжки
І тоненькі ніжки.
Кізоньки брикали,
Грядку потоптали.
— Батіжок, батіжок,
Жеши кізок на лужок!

НА МІСТОЧКУ

Через міст перейти
Треба нам, малятам,
Щоб гриби, щоб гриби
В лісі позбирати.
На місточку вовчик спочиває,
На місточок діток не пускає.
Він гарчить, він гарчить,
Клацає зубами:
— Не пуцу, не пуцу
Діток за грибами!..—
Вийшов козлик з зеленого гаю,
Він сердито вовчику гукає:
— Заколю, заколю
Я тебе рогами!
Затопчу, затопчу
Я тебе ногами!..—

Мабуть, дуже вовчик ізлякався;
Бо з місточка геть собі подався.
Ми йдемо, ми йдемо
Мостом через річку,
Несемо, несемо
Козлику травичку.
Ой спасибі, козлику рогатий,
Що поміг нам вовчика прогнати!

КАЧЕЧКА-ПРАЧЕЧКА

— Качечко, качечко,
Чепурненька прачечко!
Можеш ти повісти,
Як білизну прала ти?
— Так-таки! Прала я,
Прала-полоскала я,
Так-так-так! Прала я,—
Вся білизна аж сія!
— Качечко, качечко,
Чепурненька прачечко!
Хто ж тобі помагав?
Хто білизну віджимав?
— Так-таки! Прала я,
Прала-полоскала я.
Так-так-так! Помагав,—
Качур гарно віджимав.
— Качечко, качечко,
Чепурненька прачечко!
Можеш ти повісти:
А для кого прала ти?
Так-таки! Прала я,
Прала-полоскала я.
Так-так-так! Все для них,
Для качаток дорогих!

ХТО СПІШИТЬ, ТОЙ СМІШИТЬ

Неподалеку від річки,
З'ївши курочку, лисичка
Під кущами спочива.
Бачить: лізе черепаха,
Черепаха-костомаха,
Лізе, наче нежива.
Ось лисичка їй гукає:
— Йди, голубонько, сюди!
Я від сраги помираю —
Принеси мені води!.. —
Черепаха каже їй:
— Добре, лиско, я мерщій...
Річка близько, тож біжу
І тобі допоможу!
Три години йшла до річки,
Три години йшла назад.
Повернулась до лисички,
Ледве дише... піт мов град...
— Я була вже коло броду —
Та куди набрати воду?
І нащо було спішити?
Хто спішить, той смішить!

ШУЛІКА

Велика
Шуліка
З-під хмари злетіла.
Шуліка
Велика
Розправила крила.
І стала кружляти
Шуліка над нами...
Скоріше, курчата,
Тікайте до мами!

Здоровим
будь!

ЗЕЛЕНА АПТЕКА

Аптека зелена,
Зелена аптека!
Від тебе й від мене
Вона недалеко.
Зелена аптека
Лежить навкруги:
Зелені горби,
І зелені луги,
Зелені сади,
І ліси, і поля —
Уся наша рідна,
Квітуча земля!
Зелена аптека —
Це трави і квіти,
Що в кошик збирають
Дорослі і діти.
Зелена аптека,
Що бачим навкруг,—
Це наш помічник
І хороший наш друг!

Прудке козенятко
Ганяло в футболі
І ніжку передню
Гвіздком накололо.
Не може ступити —
Лежить на траві
І мекає слізю:
— Вся ніжка в крові...

Чим рану помазати,
Як йоду немає? —
Аж тут їжачок
По лужку шкандибає.
Зелена аптека
Відома старому:
Помив подорожник,
Приклав він малому.
Із хусточки вийшла
Чистенька пов'язка...
— Спасибі, дідусю!
— Будь ласка, будь ласка!
Коли по дорозі
Ти будеш іти,
Такий подорожник
Сам можеш знайти!

У лісі зайча
Від лисиці тікало,
Влетіло в нору,
На підлогу упало.
Захекалось, бідне,
Лежить і дрижить:
— Ой, трусяться лапки!
Ой, серце болить! —
Зайчиха до нього:
— Попий валер'яни,
І серце у тебе
Болить перестане.
Та й нерви тобі
Заспокоїть вона,
Ця дуже корисна
Трава запашна.
Її корінці
Восени я копала,—
Я їх на заплаві
Тоді відшукала.
І ось у зеленій

Аптеці моїй
Із тих корінців
Є чудовий настій!

Ось мавпочки ягід
Зелених наїлись, —
Животики дуже
У них розболілись.
Вищать мавпенята,
А мавпочка-мати
Не знає, як діток
Своїх лікувати.
Коли тут заходить
Слониха-сусідка:
— Я чула, що в тебе
Захворіли дітки.
У мене отут
Є сушена чорниця.
Твоїм мавпенятам
Вона знадобиться.
Чорничним відваром
Їх слід напувати,
І будуть здорові
Твої мавпенята.
А літом у лісі
Всією сім'єю
Чорниці збирай
Для аптеки своєї!

Два цуцики наші
Купалися в річці, —
Весь день провели
В прохолодній водичці.
Купались, пірнали,
Аж доки одному
Ноги не звела
Під водою судома.
— Рятуйте, втопаю! —
Почав він скавчати.

Та цуцика встигли
Якраз врятувати.
І тільки судома
Ноги не пуска...
— Ромашок давайте! —
Ведмедик гука.
На вогнищі швидко
Ромашки зварили,
Ромашковим часом
Його напоїли.
І от уже в нього
Здорова нога:
Зелена аптека
І тут помага!

Малі поросятка
Брудне усе їли, —
Ніколи не мили
Ні їжі, ні рила.
До того ж, як гралась,
Брудного кота
Хапали зубами
В дворі за хвоста.
І ось в поросяток
Пропає апетит,
Їм їжа немила,
Несмачний обід.
Худенькими стали
Брати-поросята...
І рутою їх
Почали лікувати.
Тепер поросятка
Міцні і здорові.
Погляньте, які
Апетити чудові!
— Хро-хро! — верещать
Поросятка-брати. —
Не будемо бруду

До рота тягти!
Ведмедик товстун
У своєму ліску
За літо з'їдав
Десять бочок медку.
Та стали в ласунчика
Зуби боліть.

Реве наш ведмедик,
Ночами не спить.
Не всидить на місці,
Не їсть і не п'є...
Тут з дерева дятел
Пораду дає:
— Сходи до Килини,
То ж тітка твоя!
Край двору у неї
Росте шавлія.
Щоб зуби боліть
Перестали у тебе,
Щодня полоскають
Шавлією їх треба...—
Одужав ведмедик.
Для хворих зубів
В городі своїм
Шавлію посадив.

Не слухалось мамі,
Не слухалось татка,
Тому й застудилось
Мале лисенятко.
На ковзанці друзі,
А хворе — у ліжку.
Закутане горло,
Закутані ніжки.
Голівка гаряча,
І коле у груди...
Лев-лікар говорить:
— Це в нього простуда.

Давайте малину
І липовий цвіт.
Закутайте тепло,
Щоб виступив піт. —
В зеленій аптеці
Знайшлися для сина
І липовий цвіт,
І варення з малини.
Тепер позбулось
Лисенятко біди
І слухає маму
І тата завжди.

Аптека зелена,
Зелена аптека!
Від тебе й від мене
Вона педалеко.
Зелену аптеку
Слід кожному знати:
Крушина, фіалка,
Конвалія, м'ята,
Вільха, деревій,
Бузина, кам'яниці,
Черемха і пижмо,
Шишшина й суниці...
Зелена аптека —
Це трави і квіти,
Що в кошик збирають
Дорослі і діти!

ГАВА-РОЗЗЯВА

Усі тротуаром проходили справа,
Та правила руху порушила гава:
Ішла вона зліва, назустріч слонові.
— Кар-кар! Роздавив мені ногу до крові! —
А зайчик до неї: — От гава чудна!

Мабуть, величенька вага у слона?
На ногу тобі наступили недаром,—
Не вмієш, роззяво, ходить тротуаром.
По правому боці ходжу я до школи,
Мені не наступлять на ноги ніколи!

Скрипить під санчатами сніг у дворі,
Де гірку зробили для всіх школярі.
А ці, неслухняні зайча й лисеня,
По вулиці прямо летять навмання.
— Ой лишенько! Колія! Сани спиняй! —
Та їх не зупиниш,— спинився трамвай.
Водій докоряє: — Та знає ж це кожний:
На вулиці, діти, кататись не можна!
Якби я трамвай зупинити не встиг,
То ви б залишились обое без ніг.

Дорога відкрита туди і сюди,
Та тільки, шофере, уважно гляди! —
Бо є іще гави, як ця, що біжить;
Напевно, набридло на світі їй жить.
В страшну небезпеку потрапила гави,
Де мчали машини і зліва, і справа.
А цей пішохід — вам відомий ведмідь —
На знак «Перехід» з ведмедятком спішить.
Бо там, де указані нам переходи,
Ідуть через вулицю всі пішоходи.

У качечки овочі є у корзині,
Ще треба купити пшона в магазині.
Спиня вона внука: — Отут перехід,
Але поспішати при цьому не слід.
Поглянь, каченятко, спочатку наліво:
Пропустим машину — і підем сміливо.
А серед дороги, де стали зайці,
Ми спинимось теж на отім острівці.
Поглянем направо: немає машин? —
І підем собі за пшонцем в магазин.

Трамвай зупинився, і всі, що зійшли,
Попереду звично вагон обійшли.
А гава щодуху метнулась назад
І знову, як бачте, попала невлад.
Зустрічний трамвай тут зупинки не має,
Він далі маршрутом своїм поспішає.
Ведмедик-водій заревів на ходу:
— Куди ти, носата? Влетиш у біду! —
І зайчик їй каже: — Роззяво, стривай!
Попереду треба обходить трамвай!

На розі, де кожен трамвая чекає,
Читаєм табличку: «Зупинка трамвая».
Стоїть кенгуру на новім тротуарі —
Це мама з маленьким синочком у парі.
А гава трамвай на дорозі чекала,
Іще й чемодани свої розіклала.
Ще мить — і роздавить роззяву везмідь...
— Ой, дядечку! Швидше машину спиніть! —
І гава летить з-під самісіньких фар...
Тепер буде знати, що є тротуар!

Спинився тролейбус під номером п'ять.
До виходу всі пасажири спішать.
Лиш гава-роззява одна метушиться:
Вона біля входу штовхнула лисицю,
Ударила дзьобом у лоб їжака.
— Куди ти, колючий? З дороги! — гука.
Та лапою гаву спиняє ведмідь:
— Заждіть, громадянко, хвилину заждіть.
Щоб знали надалі, де «Вихід», де «Вхід»,
Вам штраф заплатить за порушення слід!

Які в нас дороги гладенькі та чисті!
Стоять світлофори на вулицях в місті.
В них жовті, червоні й зелені вогні.
Водій помічає червоний:

— Мені

Спинитися треба на деякий час...

А світло зелене, лисичко, для вас.
І котик, і зайчик, і ті, що за вами,—
Всі можете йти через вулицю прямо.
Ви можете йти, не боятись нічого,—
Бо світло зелене — відкрита дорога!

Мелькають будинки, дерева і квіти,—
В тролейбусі їдуть дорослі і діти.
А ззаду — безплатні висять пасажирі,
Дві мавпи хвостаті, що раді без міри:
Мовляв, ця драбина для тебе й для мене!
Ми — справжні герої! Ми — мавпи-
спортсмени!

І раптом «спортсмен» закричав на драбині:
— Хвоста придавив бегемот на машині!..—
Хвоста — ще нічого, та як би «герою»
Хвоста не позбутись разом з головою!

Спинився автобус, а поряд — таксі.
Обходять їх ззаду проходжі усі.
А гаву-роззяву тут кожен впізна:
Поперед машини скакає вона.
Машина промчала і ледве не збила,
Роззява з книжками портфель упустила,
Закаркала слізною, побігла щодуху...
Соромся! Забула ти правила руху!
Машину, що стала попереду тебе,
Завжди тільки ззаду обходити треба!

Усі з ковзанами пішли на льодок,
На річку, де чистий, гладенький каток.
Чого ж на дорозі зайці-пустуни?
Схотіли з «гачком» покататись вони.
Позаду машини висять на гачках:
Машина гальмує — лоби в синяках.
Гачок розігнувся — зайча шкереберть!
Назустріч машина — і куцому смерть!..
І ви на шляху не шукайте утіхи,—
Ця втіха, малята, кінчається лихом!

СІРНИЧОК

Погляньте, малята, на цей сірничок:
Червона голівка, жовтенький бочок.
На вигляд — звичайний: тонкий і малий.
Буває він добрий, буває і злий.

Він може зігріти, зварити обід.
Він плавить метал і розтоплює лід.
А може і ліс велетенський спалити,
Майно, і будинок, і все спопелити.

Малята, ви будьте з вогнем обережні
І вивчіть всі правила протипожежні!

Щоб взимку не мерзли малі кошенята,
Дряпко змайстрував собі грубку для хати!

А Мурочка-киця, дружина Дряпка,
Для діток своїх принесла молока.
Поклала у грубку вугілля, дровець —
Нехай закипа з молоком казанець!

Біда! Відчинились у грубці дверцяца:
Вогонь на підлозі, в диму вся кімната,
Уже килимок біля грубки горить...
Водою вдалося вогонь загасить.

Прибігли сусіди: — Ще доки не пізно,
Дряпко, поклади тут доріжку залізу.
І Мурочці слід пам'ятати урок:
Негайно із кухні забрать килимок!

Чудово улітку побуть біля річки!
Ведмідь із сім'єю прийшов до водички.
Топтайло й синки наживили вудки:
Ловіться, маленькі й великі линки!

Вже риби спіймали рибалки чимало.
Стара ведмедиця багаття розклала
І дума про себе: «Скоріше піду
І хмизу сухого у лісі знайду...»

Та доки до лісу дійшла ведмедиця,
Вогонь розгорівся, побіг по травиці.
Йому на путі вітерець повіва:
Горить на узліссі присохла трава.
Уже поблизу і кущі загорілись...

Рибалки-ведмеді в тривозі схопились,
Вогонь погасили водою, піском,
Усі натомились і сіли рядком.

Для них це наука. І ви пам'ятайте:
Розклавши багаття — кругом обкопайте.

Як лагідно сонце сія в високості!
Лисичка до лева зібралась у гості.
Вона біля шафи крутилася радо:
Свої розглядала багаті наряди.

Ось вибрала сукню найкращу для себе:
— Хороша, та тільки погладити треба...—
Ввімкнула утюг, а як гладити стала,
Сусідка-сорока якраз завітала.

Про се і про те, бач, сорока тріщить.
Лисичка все слуха, а сукня — горить.

— Ой, що я накоїла! Як мені гірко!
На сукні новенькій з'явилася дірка...

Лисичко-сестричко! Ти друзів стрічай,
Але при розмовах — утюг вимикай.

Поставивши чайник на плитку, завзято
Вогонь запалили малі поросята.

Самі ж веселенькі гайнули гуляти:
М'яча у дворі узялися ганяти!

Коли наганялись, згадали про чай:
— Вже, мабуть, готовий! Іди — вимикай!—
А чайник тим часом кипів та кипів,
Всю плитку забризкав, бурчав і шипів.
Вогонь загасив він, і в кухні відразу
Почулось свистіння горючого газу.

Прийшло поросятко, тернуло сірник:
Враз — вибух страшенний і жалібний крик,—
Це сталась біда: поросятка малого
В лікарню забрала «швидка допомога».

Щоб лиха такого із газом не знати,
Увімкнену плитку не слід залишати!

Ось білка білчатам горіхи збира.
В дуплі залишилась лише дітвора.
Білчата міркують: «Горіхи смачні,
Коли б ще посмажити їх на вогні!»

Знайшли сірники пустотливі білчата
І вогнище стали в дуплі розкладати.
Трухляве дупло спалахнуло умить,
І дуб загорівся, і ліс вже горить.
Та добре, що близько знайшлися тоді
Пожежники смілі, бобри молоді.

Всі дружно вони за роботу взялися,
Пожежу мерщій погасили у лісі.
Врятовані вчасно малі білченята,
Та в них ні горіхів, ні теплої хати...

А білка навчає своїх малюків,
Щоб брати не сміли вони сірників.

Щоб тепло було восени і зимою,
Хлівець збудували цапок із козою.

— Хороша будова! — промовив сусід. —
Та треба зробити вам громовідвід.
— Навіщо? Такого не бачив я зроду.
Прожити я зможу без громовідводу!

А літом якраз прокотилась гроза,
В хлівець поховались цапок і коза.

Та треба ж біді отакій приключиться:
Влетіла у їхній хлівець блискавиця.
Вона спопелила усе нанівець:
Пропали цапок, і коза, і хлівець...

І ви пам'ятайте, що громовідвід
На кожному дахові ставити слід.

До дзеркала мавпа підходить вдесьте:
— Чи сукня в порядку? Пальто не зім'яте? —
Взяла ридикюля і двері замкнула,
А світло тоді погасити забула.

В кіно поспішає вона по дорозі,
Аж чує; — Пожежа!.. — гукають на розі,
А мавпа байдужа не знає в ту мить,
Що то електрична проводка горить.
І полум'я в вікнах зловісно розквітло
В кімнаті, де мавпа залишила світло.

Пожежна машина по вулиці мчить,
Вона поспішає вогонь погасить.

Щоб нам на пожежі з плачем не стояти,
Ми прикладу з мавпи не будемо брати!

Всім весело свято зимове стрічати!
Ось біля ялинки зібрались зайчата.
Ім іграшок мама купила немало, —
Багато й самі малюки змайстрували.

Ялинка в убранні! Та радісні діти
Схотіли бенгальські вогні запалити.
І тільки вогні запалила зайчиха,
Як скоїлось в хаті небачене лихо:

Горять на ялинці прикраси і вата,
Тріщать гілочки і вищатъ зайченята.
І доки в пожежну зайчиха дзвонила,
Дотла новорічна ялинка згоріла.

Тож треба усім пам'ятати завжди:
Призводять бенгальські вогні до біди!

Малята, ви будьте з вогнем обережні
І вивчіть всі правила протипожежні!

ЗДОРОВИМ БУДЬ!

Вийшла курочка на грядку,
Кличе діток на зарядку:
— Куд-куди? На доріжку!
Починаємо пробіжку!

З фізкультурою ми дружим,
Різні вправи любим дуже.
— Раз, два, три, чотири! —
Чути з нашої квартири.

Глянь: без мила і водиці
Умиваються дві киці.
Язичком вмиваються,
Лапками втираються.

Я до крана сам дістану,
Умиваюсь біля крана.

Мілю милом щоби, шию
І водою добре мию.

Кроленята — глянуть любо:
Об морквинки чистять зуби,
І тому в них зубки цілі —
Гострі-гострі, білі-білі.

В мене щіточка зубна,
Подивіться: ось вона!
Зверху вниз і навпаки
Чищу зуби залюбки.

Носить півник-співунець
На голівці гребінець.
Гребінцем тим — знає кожний —
Причесатися не можна.

А у мене, а у мене
Є гребіночка зелена.
Я нікого не прошу, —
Сам голівку причешу!

Поросяткам у корито
Їжі свіжої налито.
Нечепури лізуть прямо
У корито із ногами.

Я коли кінчаю їсти,
На столі у мене чисто.
Скатертину не залю,
Бо порядок я люблю.

Ось горобчик сів на стовпчик.
Чистить пір'ячко горобчик.
Потім пурхнув на плетінь:
— Я чистенький! Цвір-цвірінь!

Крем узяв я із полички,
Сам почистив черевички,
Ще й помив калошки
Для сестри Явдошки.

Наш Рябко у дім забіг,
А на лапах — мокрий сніг.
Походив він, походив,
На підлозі наслідив.

Як не сором будь таким —
Неохайним і брудним!
Я завжди біля порога
Витираю добре ноги.

Ведмежатко косолапе
У барлозі смокче лапу.
Ой, яка принадна,
Наче шоколадна!

Не ведмідь же я, малята,
Щоб до рота пальці брати.
Це мені не звично:
Не гі-гі-є-ніч-но!

Йдуть купатись каченята,
А назустріч гусенята.
Гелготять, вклоняються —
Ніби всі вітаються.

Я знайомих як зустріну, —
Привітаюсь неодмінно.
А прийду в дитячий сад,
То вітаюсь до малят.

Золотий бджолиний рій
Носить мед у вулик свій.
Працювать бджілки охочі —
З ранку трудяться до ночі.

Я старанно теж труджуся,
Помагаю вже бабусі.
А як виросту, тоді
Буду першим у труді!

Моє і наше

ВЕРЕДА

Мала мама одинця,
Одинця-мазунця.
Мамі з ним була біда:
Одинець був вереда.
Вереда вередував,
Всім спокою не давав:

І бабусі,
Й тьоті Ірі,
І сусідам
По квартирі.

Навіть котику-
Воркотику
Малому
Від плачу

Тікати доводиться
Із дому.

А горобчики
Сміються
У садах:
— Цвір-цвірінь!

Уже проснувся
Ве-ре-да!

Ось у ліжку
Він сидить,
В стінку стука:
— Мамо, йди!
Іди сюди!
Візьми на руки! —
Хлопець дригає ногами,

Обливається сльозами
І подушку обніма:
— Ма-ма-ма!

Стала мама
Умивать
Одинця,—
Репетує
Мазунець
Без кінця!
Кулачками тре він очі:
— Я вмиватися не хочу!
Теплої води нема!
Ма-ма-ма!

Мама мило
Червоненьке
Узяла,
Вереду свого
Вмивати
Почала.
Знову плаче: — Я не хочу!
Ой, заходить мило в очі!
Не намилуй!
Не вмивай!
Ай-ай-ай!

Стала мама
Вереду
Утирать,
Вереда давай
Ще дужче
Кричать.
Він до лоба приклада кулачок:
— Ой, колючий рушничок, рушничок!
Ти мене не обдирай,
Ти гладеньким витирай!
Ай-ай-ай!

Мама супу
Із каструлі
Налила,
Мама ложку
Вередулі
Подала.

— Нащо ложка? Забери ти!
Хочу суп з тарілки пити! —
І руками обома
Він тарілку підніма.
— Ма-ма-ма!

Враз за шию
Потекло —
Гаряче!
Верещить він:
— Ой, пече!
Ой, пече! —

Як затупав ногами,
Та до мами із сльозами:
— Суп гарячий... їж сама!
Дай того... (чого нема!)
Ма-ма-ма!

Ось бабуся
Вже зайшла
До кімнати,
Булку з маком
Принесла
Для внучати.
— Я не хочу їсти так!
Виберіть із булки мак!
Чом варення в ній нема?
Ма-ма-ма!

Вереда
Усе кричить,
Не змовка:

— Ви з вареннячком
Спечіть
Пиріжка!
Я з варенням хочу їсти,
Тільки так, щоб був без тіста,
А начиночка сама!
Ма-ма-ма!

Стала мама
Одягать
Вереду,
Вереда
Галасувать:
— Не піду!
Хочу дома я сидіти!
Вже набридло мені літо!
Хочу, щоб була зима!
Ма-ма-ма!

Мама слоника
Купила
Заводного.
Вереда
Горла щосили:
— Не такого!
Я не хочу заводного!
Ти купи мені живого,
Із ногами чотирма!
Ма-ма-ма!

Він із мамою
Гуляв
У саду.
Хто проходив —
Впізнавав
Вереду.
Знов розплакався синочок:
— Мамо! Хочу в дитсадочок,

Гратись з дітками всіма!
Ма-ма-ма!
А йому відповіли
Малюки:
— Ну, навіщо вереда
Нам такий?
Ні, не візьмемо тебе
Ми сюди:
В дитсадочок нам не треба
в е-р е-д и!

БРУДНУЛЯ

Шапочка у глині,
Сажа на коліні,
Пальчики зелені,
Плаття у смажені.
У смажені навіть ніс,
На щоках сліди від сліз.
Отака Ганнуля,
Дівчинка-бруднуля.

Ранком вона встала —
Постіль не прибрала.
І надула губки:
— Нащо чистить зубки? —
Умивалась нашвидку:
Бруд увесь — на рушнику.
Отака Ганнуля,
Дівчинка-бруднуля.

Мама доню одягла,
В коси бантик заплела.
Відійшла лиш мама —
Бантик під ногами.
Отака Ганнуля,
Дівчина-бруднуля.

За обідом прямо
Влізла в суп руками.
Надкусила пиріжок
І поклала в фартушок.
Стала руки витирать —
На скатерці пальці знать.
Отака Ганнуля,
Дівчинка-бруднуля.

На машину, на візок
Сиплють хлопчики пісок.
А вона піском мерщій
Наповня беретик свій.
Буде гарна гірка, —
Та берету — гірко...
Отака Ганнуля,
Дівчинка-бруднуля.

Ось трима вона в руці
Кольорові олівці.
І уже біля вікна
Розмальована стіна.
А до столу сіла —
Розлила чорнило.
Отака Ганнуля,
Дівчинка-бруднуля.

В пальтечку своїм новім
Вийшла вона з дому,
А вернулася у дім
Ніби у старому.
— З гірки я спускалась!
На пальті каталась!
Отака Ганнуля,
Дівчинка-бруднуля.

Спать вона лягала —
Не помила ніжки.
Плаття і панчішки

Кинула під ліжку.
Отака Ганнуля,
Дівчинка-бруднуля.

Після дощук в дворі
Любо гратись дівчорі.
Всі такі гарненькі,
Всі такі чистенькі.
Тільки — де Ганнуля,
Дівчинка-бруднуля?

Вся замурина, брудна,
Неохайна дуже,—
Подивіться: ось вона
Влізла у калюжу.

Як у вашім дитсадку
Ви зустрінете таку,—
То скажіть їй хором:
— Сором! Сором! Сором!

МОЄ І НАШЕ

Грають діти у м'яча,
Та немає Гриця.
Віддалік стоїть хлопча,
Друзів сторониться.

Свій новенький м'яч трима
У тендітних ручках...
Мабуть, діти недарма
Звуть його жаднючка.

«Мі й ведмедик! Мі й совок!»—
Навіть біля річки
Він горлає: «Мі й пісок
І моя криничка!»

Грицю сповнилося п'ять.
Вже почався шостий.
З подарунками спішать
Всі до нього в гості.

І приніс хтось новину
В подарунок Грицю —
Іграшкову, заводну,
Гарну залізницю.

От і гості за столом, —
Їх частує мама,
Пригощає кавуном,
Медом, пирогами.

По обіді всі тоді
Оточили Гриця:
— Залізницю заведи!
— Дай хоч подивиться!

— Не чіпай, дарунок м і й!
Сам не гравсь нітрішки! —
Залізницю він мерщій
Заховав під ліжко.

Ну й жаднюга! Просто жах!
Не люблю такого!..
І коли б я у гостях
Був тоді у нього,

Я б таке сказав йому:
— Та чи так годиться,
Щоб служила одному
Ціла залізниця?

Глянь повіз удалину
Паровоз вагони, —
То спішать на цілину
Н а ш і ешелони.

І машини, й літаки,
Кораблі й трамваї —
Все це наші, малюки,
Кожен добре знає.

Ще б я Грицю так сказав:
— Це про тебе книжка!
Що від друзів заховав,
Витягни з-під ліжка!

ВЕРЕМІЙ

Це дідусь хороший мій, —
Звуть дідуся — Веремій.
Так він дивно розмовляє,
Що поспробуй зрозумій!

* * *

В цирку був я з дідусем, —
Ми там бачили усе:
І жонглера, і ведмедя
На швидкім велосипеді...
Я вертівся, — дід спитав:
— Ти прийшов ловити
гав? —

Аж піднявся я із лави:
— Та які ж у цирку гави? —
Ну й дідусь мій, Веремій!
Що він каже? Зрозумій.

Через того самоката
Посварилися ми з братом.
Брат мовчав, і я мовчав,
А дідусь обох повчав:
— Що це ви розбили
глека?

Так до бійки недалеко!—
Братик, плачучи, сказав:
— Глека я не розбивав!..—
Ну й дідусь мій, Веремій!
Що він каже? Зрозумій.

Ми були біля криниці,
З неї я хотів напиться.
Нахилився,— гнуся, гнусь,—
До води ж не дотягнусь.
А дідусь мій:— Що? Попив?
Шилом патоки захопив?

Знов мені не зрозуміло:
Тут — ні патоки, ні шила...
Ну й дідусь мій, Веремій!
Що він каже? Зрозумій.

Цілий день мій брат, мов дзига!
Спать пора, а він все біга.
Ще й гукає: — Я не ляжу! —
А дідусь ласкаво каже:
— От якби ти зараз ліг,
Тпб заснув без задніх
ніг!

І питає братик в нього:
— Де ж у мене задні ноги? —
Ну й дідусь мій, Веремій!
Що він каже? Зрозумій.

Спір у братика й сестрички:
— То горобчик!
— Ні — синичка! —
Та — своє, а той — своє...
Тут дідусь наш устає
І розводить він руками:
— От найшла коса на
камінь!—

Я дивуюсь: — Чудеса!
Де ж той камінь? Де коса? —
Ну й дідусь мій, Веремій!
Що він каже? Зрозумій.

Я, сестричка й менший брат, —
Втрюх збирали виноград.
Сперечалися ми все,
Хто з нас копик понесе?
Дідуся ми розгнівили:
— Що ви кашу заварили?

— Де ж та каша? — мовив брат.
Ми збираєм виноград! —
Ну й дідусь мій, Веремій!
Що він каже? Зрозумій.

Сів дідусь, хотів читати, —
Окуляри став шукати.
Цілий день він їх шукав,
А сьогодні загукав:
— Віднайшлись вони! Ура!..
Впала з пліч моїх гора!

Подивився, та, одначе,
Я гори ніде не бачу...
Ну й дідусь мій, Веремій!
Що він каже? Зрозумій.

Фарбував дідусь підлогу, —
Ми стояли біля нього.
Тільки щіточку взяли, —
Жовту фарбу розлили!..
Він у нас питати став:
— Хто це дров тут наламав?

Здивувалися ми знову:
— Це ж бо фарба, а не дрова!..

* * *

Мій читачу! Зрозумій,
Що сказав тут Веремій,
В мами, в тата запитай
І на вуса намотай!

ОТАКИЙ У МЕНЕ НІС

Не горбатий, не кирпатий,—
Я звичайний маю ніс,
Та мені він так багато
Неприємностей приніс.
Де я тільки не буваю,
Що я тільки не роблю,—
Через ніс отой страждаю,
Різні прикрощі терплю.

Отакий у мене ніс:
Через нього — все навкіс!

До сніданку мама й тато
Починають умовляти:
— Випий, золотко, хоч трошки
Жиру риб'ячого з ложки!—
Я, звичайно, не мовчу,
Відвертаюсь і кричу...
А вони до мене:— Просим!
І чого ти крутиш носом?—

Отакий у мене ніс:
Через нього — все навкіс!

Все привіз мені мій брат:
Безкозирку, і бушлат,
І тільняшку, і штани
Отакої ширини!

Разом з братом я крокую,
Примовляю:— Раз, два, три!
Та спіткнувся... Раптом чую:
— Носа вгору не дери!—

Отакий у мене ніс:
Через нього — все навкіс!

Впав годинник і розбився,
І відразу зупинився.
Ремонтую цілий день,
Ну, а він — анітелень!
Як побачив тато мій,
Наказав мені:— Не смій!
Краще майстра ми попросим,
Не з твоїм це,— каже,—
носом!—

Отакий у мене ніс:
Через нього — все навкіс!

По сніжку біжать санчата:
Будем з гірки ми з'їжджати.
От і гірка, ми рядком
На санчатах із Рябком
Полетіли, покотились
І... в заметі опинились.
А дружків аж сміх бере:
Гляньте! Носом він оре!—

Отакий у мене ніс:
Через нього — все навкіс!

Дав я Петрикові м'яч,
А тепер мені хоч плач
Він м'яча не повертає
І щодня мене питає:

— Хочеш, завтра поверну?—
І отак усю весну...
Мама каже:— То, виходить,
Він тебе за носа водить?—

Отакий у мене ніс:
Через нього — все навкіс!

Утекли в сусіда з клітки
Із кролем вухаті дітки.
Я погнався, а вони
Через просо — в бур'яни.
Я за ними у бур'ян,
Кроленята — під паркан...
А сусід гукає з проса:
— Що ж ти випустив з-під
носа!—

Отакий у мене ніс:
Через нього — все навкіс!

Взяв я вудку — і до річки,
З братом сів на бережку.
Та не ловляться плотвички,
Не тріпочуть на гачку.
Я нічого не спіймав,
Біля вудки задрімав.
Тут почув я голос брата:
— Щось ти носом став
клювати!—

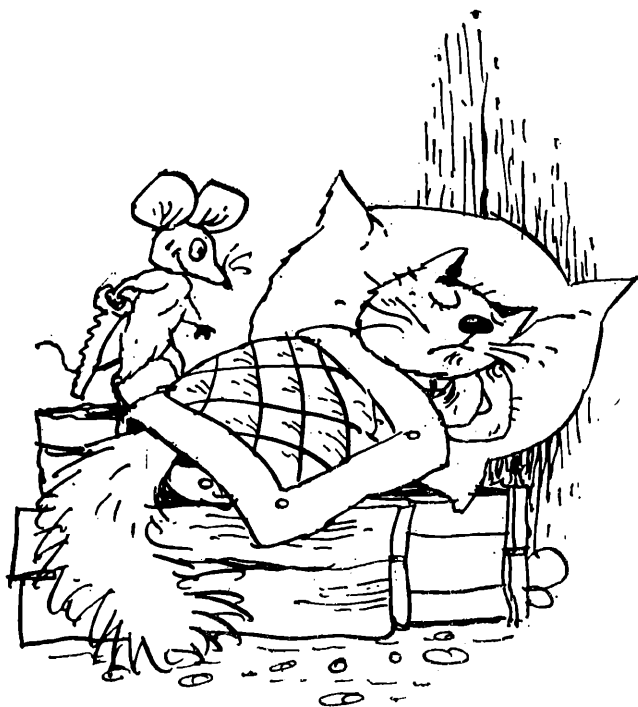
Отакий у мене ніс:
Через нього все навкіс!

Ось дідусь струга кілок,—
Робить вулик для бджілок.
Я підказую йому:
Що, до чого, як, чому...

А дідусь мені ласкаво:
— Йди до саду, погуляй...
Як не знаєш добре справи,
Свого носа не встромляй!

Я образився до сліз:
— Ну і дався вам мій ніс!
Не ступив ніде ні кроку,
Щоб із ним не мав мороки.
Я терплю від нього й досі...—
А дідусь:— Не треба сліз!
Зарубай собі на носі,
Що це винен в цьому ніс!

ШВИДКО казка МОВИТЬСЯ

ЖИВА КАЗКА

Мабуть, кожен з вас уміє
Із паперу клеїть змія.
В'ється нитка золота,—
Паперовий змій зліта!

Он літають в небі птиці,—
І горобчики, й синиці.
А в малят летять з руки
Паперові голубки.

От якби людині крила,—
І людина б полетіла!
Тільки де ті крила взять?
Як навчитися літати?

В казці мріяли колись,
Щоб піднятися увись.
До незвіданих земель
Мчав летючий корабель.
В казці линув у політ
Чудо килим-самоліт,
І неслися напрямки
Скороходи-чобітки.

В казці мрій було немало,
Та живою казка стала!—
Це збулись народні мрії:
Полетів літак в Росії.

Ось він, авіадідусь,
Каже:— Дуже я горджусь!
Скільки в небі голубків —
Стільки внуків-літаків.

Це — По-2, зручний і гарний,
Він поштовий, санітарний...
Хворим треба допомогу?
Він готовий у дорогу!

Наче срібні птиці, Іли
Аж за хмари полетіли.

Ось чудовий лайнер лине,
Це АН-10 з України.

Тут збирається в політ
Над тайгою вертоліт.

Набирає висоту
Наша слава й гордість — Ту.

Ми живем в казковий час!
Є супутники у нас,
Що в ясну космічну вись
Вперше в світі піднялись!

Наша ленінська країна —
Космонавтів батьківщина.
Вже до Марса від Землі
Мчать радянські кораблі!

Тож учися і рости:
Космонавтом станеш ти
І полинеш до зірок
Як творець живих казок!

МИ ЗБИРАЄМОСЬ В ПОЛІТ

Ми сідаєм до ракети,
Щоб відкрити
Нові планети.
Іграшки за нами вслід:
— Хочем також у політ!

Одягайся, лялько Людо,
Бо в польоті зимно буде.
Не забудь про рукавички
І закутай шарфом личко.

А веселий Буратіно
Сам дереться до кабіни.
І висить-хитається,—
Носик не вміщається.

Зайчик скаче:
— Любі діти!
Хочу з вами я летіти.
На ракеті ловко
Утікають від вовка!

Сірі мишки засміялись:
— Ми літали — не боялись.
Висота — красота:
Аніякого kota!

Хоч сама літати вміє,
Кряче качечка, радіє:
— На ракеті покатаюсь,
В Морі Ясності скупаюсь!

А ведмедики-близнята
Теж бажать політати,
Щоб у небі подивиться,
Де Велика Ведмедиця.

Тут репти корівка стала:
— Я ще зроду не літала.
Повезіть мене на Марс,—
Молочка я дам для вас.

Шість матрьошок стали в ряд,
Наче вийшли на парад:
— Почекайте, не летіть!
Місце нам одне лишіть!

Слоненятко умовля:
— Зовсім я іще маля.
Невеличкий я на зріст,
Посадіть хоча б на хвіст.

— Між зірок,— пищать білчата,—
Хочем рік Новий стрічати.
Назбираєм там для всіх
Ми горішків золотих.

* * *

Двом собачкам паш Тодось
Шлеми одягає...
Жаль: «Ракета» — пілосос,
В небо не злітає.

МИ НА МІСЯЦЬ ЛЕТИМО.

Ось послухайте, будь ласка,—
Ми про себе склали казку,
Як літали в космос --- я
І мала сестра моя,
Як татусь купив чудову
Нам ракету іграшкову...

Я сідаю за кермо!
Ми на Місяць летимо!

Все за вікнами незвично:
Простір стелеться космічний,
Оглядаєм крізь шибки
Небо, сонце і зірки.
Вже земля така маленька —
Голубенька-голубенька.
Аж не віриться мені:
Ніби м'ячик вдалині!

А в кабіні, а в кабіні
Не усидиш на сидінні:
В різні боки нас несе, —
Невагоме стало все!
Пливемо ми і літаєм,
Головою вниз шугаєм.
Хочеш взяти річ якусь,
А вона тіка чомусь!..
Ми на Місяць прилетіли,
На зручній площадці сіли,
І скафандри одягли,
І у подорож пішли.

Всюди кратери та гори,
Кам'яне, безмовне море.
Я нагнувся, а в руці —
Пил та дивні камінці.

Як незвично нам ходити:
Так і хочеться злетіти!..
Тут, на Місяці, в шість раз
Легше бігать, ніж у нас.
Тож сестричка так стрибала,
Що спіткнулась і упала,
І шугнула в глибину,
У провалину страшну.
Обняла мене тривога, —
Я мерщій на допомогу:
Врятувать її хотів,
Та і сам туди влетів...

— Ой!— сестричка закричала.—
Ой, рятуйте! Ми пропали!..
Раптом чуємо:— Спішу!
Зараз вам допоможу!—
Тут уже і я злякався.
Звідки голос цей узявся?..
Бачим: довга і цупка
Простяглась до нас рука.
Ми за неї ухопились!
На поверхні опинились.

Перед нами вирина
Диво-диво-дивина:
Довгоруке, крутобоке,
Має вуса і два ока,
І колеса замість ніг,—
Налічив я вісім їх!

А воно на нас як гляне,
Як гукне:— Привіт, земляни!
Познайомитись нам слід:
Я — радянський самохід!
Гляньте, як припав я пилом,—
Не сидів я тут без діла:
Я по Місяцю ходив
І багато бачив див!

Як я скучив за своєю
За Радянською землею!—
Тож, як будете летіть.
І мене ви заберіть!..
— Візьмем! Візьмем, самоходе!
Ти ж трудився для народу,
Добре тут попрацював,—
Ти і нас порятував!..

Я беруся за кермо:
— Ми на Землю летимо!

Приземлились! Приземлились!..
Тільки казка не скінчилась:
Полетіти ще й на Марс
Ми запрошуємо вас!

У ЛЯЛЬКОВІМ ДИТСАДКУ

В мене стільки є ляльок —
Прямо цілий дитсадок!
Правда, іграшковий —
Дитсадок ляльковий.

В нім: сестрички ляльки Гані,
Лялька Саня, лялька Таня
І мале хлоп'ятко — Даня,
Та ще й мавпочка Зізі
На одній кривій нозі.

Он який мій дитсадок!—
В ньому шестеро діток.
І для них я, наче мати,
І про всіх же треба дбати...

Отака я, отака
Ви-хо-ва-тель-ка!

Всіх ляльок я доглядаю,
З ними книги я читаю,
І гуляти їх веду,
І годую, й напуваю,
І на ліжка спать вкладаю..
Всі у мене на виду!

Дві сестрички — це близнята.
Як мені їх розпізнати?
На одне лице вони.
У обох у них волосся,

Наче вистигле колосся,—
Тож попробуй — розрізни!

Довго думала-гадала
І, нарешті, я назвала,
Щоб не плутать без кінця:
Ганя Та і Ганя Ця.

Гані — Та і Ця — слухнянки,
В них кофтинки вишиванки...
Дуже файні вони,
Бо охайні вони!

Без нагадувань сестрички
Чистять зубки, миють личка.
А черговими бувають —
Одна одній помагають...
Недарма хвалю я їх:
Гані — приклад для усіх!

Отака я, отака
Вихователька!

Третю ляльку звати Саня.
В нас таке було спіткання:
Хтось забув її в куці,—
Бідна змокла на дощі.
Я знайшла її, зігріла,
Обсушила і помила.
В нас тепер вона завжди
Цокотуха — хоч куди!

От збираю всіх в затишку
І читаю діткам книжку.
Ну, а Саня, як в трубу:
«Бубубу» та «бубубу»!—
Заважа мені читати...
Треба Саню вгамувати:

Перестань молоти цю
Ні-се-ніт-ни-цю!

Отака я, отака
Вихователька!

А четверта лялька — Таня.
В неї звички є погані:
Метупитися й спішить.
Ні хвилини не спочине:
Візьме іграшку — покине,
Сплять усі — вона не спить...

Подивіться: наче дзига,
По кімнаті Таня біга...
Та спиняю я її
І кажу: — Ти вимий ніжки
І мерщій лягай у ліжко,
Так, як подружки твої.
Таня спатоньки лягає,
Таня вічки затуляє...

Отака я, отака
Вихователька!

Хлопчик Даня — ще малятко,
Та хлоп'ятко-здоров'ятко:
Червоненькі в нього щічки.
І повненьке в нього личко.
В дитсадку у нас один
Серед всіх найменший він.
Хоч найменшенький, однак —
Забіяка з забіяк!

Хто там плаче, хто там плаче —
Світу білого не бачить?
То дівчатка сльози ллють —
Саня з Танею ревуть.

Бо малятко — хлопчик Даня,
Здоров'ятко — хлопчик Даня,
Хлопчик Даня — задирика
Боляче косички смика.
Та ще й мавпочці Зізі
Каже:— Стукну по нозі!..—
Не терплю я задирик —
Поспішаю я на крик.

Отака я, отака
Вихователька!

Чом це мавпочка Зізі
На одній кривій нозі?
А тому, що пустувала:
В лісі з дерева стрибала,
Впала — ніжку поламала
Бідна мавпочка Зізі!

Ми усі її жалієм,
Помагаєм, як умієм,
Любим з нею ми гулять...
А яка у неї вдача:
Тільки щось там десь побачить —
Те береться повторять.

Он дві Гані, Саня й Таня
І мале хлоп'ятко — Даня
Щось лаштують там своє.
А Зізі стоїть навпроти,
Дуже смішно кривить рота,—
Пе-ре-драж-ню-є...

Що дражниться не годиться,—
В дитсадочку знають всі.
І найменші знають діти...
Та хіба це зрозуміти?
Та хіба це зрозуміти

Нашій мавпочці Зізі?
Як Зізі десь поряд є —
Зразу весело стає!
Сміх і я підтримую —
На Зізі не гримаю...

Отака я, отака
Вихователька!

Написав я для діток
Про ляльковий дитсадок.
А коли про все неначе
Я писати вже кінчав,
То художник те побачив
І для вас намалював.
Почитайте, подивіться
І згадайте дядю Гриця.
Вам від нього казка ця
Від початку до кінця!

ЯК ХВОСТУН ХВОСТА ПОЗБУВСЯ (Казка)

У Ясика-Карасика
Був собі кіт:
 Не Мурлика,
 Не Воркіт,
 Не в чоботях —
 Без чобіт...
Був сивенький кіт,
 Кіт Хвостун,
 Кіт-хвастун.

Невеличкий сам на зріст,
Але мав він довгий хвіст.
Як іде — хвостом дорогу мете:
Хвостуном його прозвали за те.

Дуже він хвостом пишався,
Задавався,
Вихвалявся:
— І пухнатий я,
І сивий,
І хвостатий,
І красивий!
Я — Хвостун!—
Всі прозвали задаваку,
Задаваку,
Вихваляку,—
Кіт-хвостун.

Хвостуна любив наш Ясик,
Хвостуна жалів Карасик.
Наче в казці, котик жив:
Тепло спав і смачно їв...
Та мишей він не ловив.

А зате Хвостун пухнатий
Добре вмів байдикувати.
Кожен день,
Цілий день:
То сидить собі, як пень,
То лежить-відпочиває,
То обіда, то дримає.
Розтовстів наш котик дуже —
До мишей йому байдуже!..

Якось Ясик з ним гуляв
І таке йому сказав:

— Тато мій в цеху працює,
Мама все господарює,
Я ходжу у перший клас...
Тільки ти без діла в нас.
Годі байдики вже бить:
Ти берись мишей ловить!

А Хвостун:— Мишей люблю!—

Мур-мур-мур!

Хочеш — зараз ізловлю!—

Мур-мур-мур!

Та прошу тебе одне —

Няв-няв-няв!

Ти в комору вкинь мене —

Няв-няв-няв!

Послухав наш Ясик таку його річ,

Узяв і замкнув у коморі на ніч...

А на ранок,

А на ранок

Ясик лиш ступив на ганок —

Кіт Хвостун йому навстріч:

— З добрим ранком, Ясику,

Ясику-Карасику,

Я трудився цілу ніч!

Не дрімав,

Полював,

Двох мишей

Упіймав!

Подивися —

Двох!

Натомився —

Ох!..

Ясик мовить:— Молодчина!—

І коту погладив спину...

Загордився наш хвостун:

— Я похвалений Хвостун!..—

І з усіх котячих ніг

До гусей у двір побіг.

— Гей, ви, гуси-гелготухи!

Хто не чув — нехай послуха:

Я аж двох мишей зловив!

Похвалив мене наш Ясик,

Похвалив мене Карасик,
Ще й погладив, як хвалив.

Не простий вже я пустун —
Мур-мур-мур!

Я похвалений Хвостун —
Мур-мур-мур!

Насміялись гуси з нього:
— Га-га-га!

Ні, не чули ми такого —
Га-га-га!

Так зведеш ти всіх мишей
Нанівець.

Молодчина ти у нас,
Молодець!..

А хвостун ще дужче запишався,
До курей у курник він подався.

— Гей, ви, кури-цокотухи!

Хто не чув — нехай послуха:

Я аж двох мишей зловив!

Похвалив мене наш Ясик,

Похвалив мене Карасик,

Ще й погладив, як хвалив.

Мене й гуси похвалили,

І тепер скажу я сміло:

Не простий вже я пустун —
Мур-мур-мур!

Я похвалений Хвостун —
Мур-мур-мур! —

Насміялись кури з нього:
Ко-ко-ко!

Ні, не чули ми такого —
Ко-ко-ко!

Так зведеш ти всіх мишей
Нанівець.

Молодчина ти у нас,
Молодець!

Підкрутив наш котик вуса:
«Ще й пташкам я похвалюся!»
І побіг він у садок

До пташок.

— Гей, ви, пташки-щебетухи!

Хто не чув — нехай послуха:

Я аж двох мишей зловив!

Похвалив мене наш Ясик,

Похвалив мене Карасик,

Ще й погладив як хвалив.

Гуси й кури похвалили,

І тепер скажу я сміло:

Не простий вже я пустун —

Мур-мур-мур!

Я похвалений Хвостун —

Мур-мур-мур!

Солов'ї сміються з нього:

— Тьох-тьох-тьох!

Ні, не чули ми такого —

Тьох-тьох-тьох!

Так зведеш ти всіх мишей

Нанівець.

Молодчина ти у нас,

Молодець!..

Знали всі уже в селі:

І дорослі,

І малі,

І шпаки,

І горобці,

І сусідські

Три вівці...

Всі хитали головами:

— Ой-ой-ой!

От Хвостун у нас герой,

Так герой!..

А «герой» так запишався,

Запишався і зазнався,

Що коли повечоріло
І комору знов закрили,—
Він уже не полював,
А лежав і міркував:
«Не простий вже я пустун —
Мур-мур-мур!
Я похвалений Хвостун —
Мур-мур-мур!

Буду я відпочивать!—
Інші хай мишей їдять,
Бо мені це не пристало —
Я люблю ковбаску, сало...»
Потягнувсь він, позіхнув
І на ящику заснув...

Тишком-нишком
Вийшла мишка
Із нори.
В шкряботушки
Ніс і вушки
Догори.
Чує мишка,
Бачить мишка:
Кіт ліг спать...
— Треба трішки,—
Каже мишка,—
Зачекать.

Хай засне він, хай задасть він
Хропака,—
Отоді вже кіт узна,
Хто я така!

Та й майнула,
Та й шугнула до нори...
Опівнічної темненької пори
Тишком-нишком
Вийшли мишки:
Тридцять три!

І тягли вони:
Нитки,
І шпагат,
І мотузки...
Хвостуна мерщій зв'язали,
Хвіст одгризли і забрали
До нори...
Кепські справи у kota,
Бо позбувся він хвоста!..
Кіт проснувся вранці-рано:
Що таке? Ніяк не встане!
Став пручатись — та дарма...
— Ой-йо-йой! Хвоста нема!..
Тут прибїгла
З хати
Мати,
Вихваляку рятувати,
А за пею Ясик,
Ясик-Карасик;
Розв'язали мотузки...
Кіт з комори навіткі!
Та спіткнувся і упав,
Ледве встав і почвалав...

Йде він, голову понурив...
Ну, а кури,
Ну, а кури,
Як побачили kota
Без хвоста,
Завели на всі лади:
— Куд-куди?
А за ними всі в селі:
І дорослі,
І малі,
І шпаки,
І горобці,
І сусідські
Три вівці:

— Так і треба хвастуну,—
Щоб не зазнавався!
Так і треба Хвостуну —
Без хвоста зостався!

КАЗОЧКА ПРО ЦИПУЦІПУ

Мама-курочка в дворі
Квокче казку дітворі.
Ось де для курчаток
Казочки початок.

— Півник рано-рано встав,
Стрепенувся, заспівав:
«Кукурі... кукуріку!
Годі спати в курнику!»

І от: в солом'яне гніздечко
Поклала курочка яєчко.
Яєчко те — не золоте,
А звичайнісіньке, просте.

Курочка аж скаче,
Радо кудкудаче:
— Куд-куди! Куд-куди!—
Подивіться-но сюди:
У своє гніздечко
Я знесла яєчко!..

Вчула те кудкудакання баба:
— Мабуть,— каже,— знеслась
Моя Ряба!—
Те гніздечко вона відшукала
І яєчко у Ряби забрала.

Засмутилася курочка дуже,—
А бабусі до того байдуже.

Узяла вона знахідку в жменю:
— Це внучатку якраз
На смаженю!..

Та смажені не хоче внучатко,
Каже:— Хай у нас буде курчатко!
Нехай буде ціпа,—
Ім'я Ц і п у ц і п а —
Маленьке,
Жовтеньке курча.

Тут бабуся внучаткові:— Хлопче!
Наша ж курочка Ряба не квокче.
Може, качка прийняти захоче?..—
Та й поклала яєчко під качку.

Качечка — при ділі...
Цієї неділі
Появились каченята —
Колобочки милі.
Між них Ціпуціпа
Очицями кліпа.
Хоч мале курча, проте —
Задерикувате.
Дзьоб, дзьоб! Дзьоб, дзьоб!—
Того — в бік, цього — в лоб,
Іншого — у спинку,
Ще й скубне пушинку...

До усіх
Підряд
Задирається.
З малих
Каченят
Насміхається:

— Товстоносі пузанки —
Карапузики!

Клишоногі повзунки —
Боягузики!
Тараторите ви
По-качачому,
Не говорите ви
По-курчачому!
Я ж — велика-превелика
Ціпуціпа-задерика.
Я — велика цяця,—
Всі мене бояться:
П і-П і-П і!

Тут комарик пролітав Зізізі,
Ціпуціпу налякав:— Зі-зі-зі!
Ціпуціпа навтіки
Через хміль та буряки.
Тільки ніжки дріботіли,
Та листочки шелестіли,
Та сміявсь між конопель
Жура-жура-журавель:
— Отаке-то ти, курча,
Б о я г у з л и в е!

А курчатко Ціпуціпа
За воротами вже хлипа,
Бо воно влетіло в яму,—
Зве kota, щоб кликав маму...

Тут з усіх котячих ніг
Кіт у яму тільки — плиг!—
Язичка він показав
Й дуже ввічливо сказав:
— Мурррр-мурррр-муррри —
Онде куррри!..
Ти сідай мені на спину,—
Біля курки тебе скину...—
Та й поніс Ціпуціпу до мами.

От прийшли вони до річки,—
Та не ловляться плотвички.
Туп і каже:— Хто не зна?
В комишах, на тому боці,
Є плотва на кожнім кроці!..—
А Туптій:— Де взять човна?

— Вже нас човен дожидає!—
Тупотій відповідає.—
Лиш боброві я гукну...—
А бобер:— Будь ласка, синку!
Тільки вернеш за годинку...
— Слово честі, поверну!

Припливли вони й схопились:
— Черв'яки кудись поділись!—
І надумав старший брат:
— Ви лишайтесь з вудками,
Ну, а я — за черв'яками
На човні,— туди й назад.

Туп сказав:
— Без тебе страшно!—
І захникав бідолашний.
А Туптій:— І я боюсь!..
— Та чи я вас тут покину?
Слово честі, за хвилину
З черв'яками повернусь!

У човні вже Тупотійко,
А навстріч зайчаток двійко:
— Тупотію, покатай!—
Взяв зайчаток він катати,—
Підбіга зайчиха-мати
І кричить:— Ану, вертай!

— Ну, дозволь нам покататись!
— Що із нами може статись?—

Зайченята кажуть їй.
— Не турбуйтеся за маленьких!
С л о в о ч е с т і,
М и ш в и д е н ь к о, —
Запевняє Тупотій.

Відпливають від загати...
Раді-раді зайченята:
Перед ними даль ріки!
Тупотій розвеселився,
Так за весла ухопився,
Що й забув про черв'яки!

Раптом — що це? Закрутилось —
Серед виру опинились,
Понесла їх бистрина.
Не одна пройшла година,
А вони пливуть невпинно, —
Не спинить ніяк човна.

Як навколо ніч настала,
Аж тоді вони пристали
До якогось острівця...
Тут знайшла їх ведмедиця...
Та на тому не скінчиться
Невеличка казка ця.

Мабуть, кожен зрозуміє:
Отакого Тупотія
Присоромить дітвора.
Обдурив він: маму, тата,
Одного й другого брата,
І зайчиху, і бобра.

Всі вони його чекали,
Всі вони його шукали,
Всіх підвів він...
А чого?

Слово честі—
мудре слово.
Слово дав—
обов'язково
Скрізь
дотримуй
ти його!

ЯК АНДРІЙКО СТАВ УМІЙКОМ

(Казка)

I. ПРО АНДРІЙКА-НЕУМІЙКА

Це Андрійко-
Неумійко.
Ну й хлопчина!
Ну й мастак!
В школі, вдома,
Скрізь, у всьому,
Завжди в нього
Все не так.

Починає,
Поспішає,
А виходить на одне:
Наш Андрійко —
Неумійко
Що не візьме —
Те не втне.

Він проснувся,
Потягнувся:
— Де штани?
Сорочка де?—
І ще зрана

Біля крана
Невдоволено гуде:

— Мило впало!
Десь пропало...—
Зняв його із підшов,
Довго милом
Руки милив,
Не обмив —
за стіл пішов.

Як взувався,
Нагинався,—
Нив:
— Бабусю, поможи!
Із шнурками
Горе прямо:
Ти мені їх зав'яжи!..

В зошит білий
Ляпка сіла.
Що робить йому
тепер?

Став завзято
Витирати,—
Дірку в зошиті
протер.

Він картинку
Із «Барвінка»
Для газети вирізав.
— Ой, загине
Скатертина!—
Братик плачучи сказав.

Став кімнати
Підмітати,—
Та ще дужче
насмітив.

Взявся, діти,
Посуд мити —
Чашку з блюдечком
розбив.

Десь поділись,
Загубились
Гудзики на комірці:
Став ладнати,
Пришивати —
Зшив з сорочкою
штанці!

От Андрійко-
Неумійко
Клеїть змія-летунця.
Клеїть змія
Не уміє,—
Сам прилип він
до стільця.

У Андрійка-
Неумійка
Молоток є і гвіздки.
Він до діла
Взявся сміло:
Бац!.. На пальцях —
синяки!

Став збивати,
Майструвати
Він конуру для Рябка.
У Андрійка-
Неумійка
Вийшла хатка для шпака.

Ось Андрійко-
Неумійко
Змайстрував собі
стільця.

Хвалить тато:
— Майструвати
Ти, Андрійку, молодця!

Стільчик вдався,—
Та... зламався!
І Андрійко каже всім:
— Це від того,
Що на нього,
Мабуть, хтось учора сів!..

Став санчата
Фарбувати,—
Фарбу й щіточку
приніс:
Сині в нього
Руки й ноги,
Навіть вуха,
навіть ніс.

На ялицю
Шпаківницю
Він повісити поліз.
Та злякався
І зірвався,—
На ялиці сам повис!

Взяв лопату
І копати
Він круг яблуньки
почав.
— Ой, Андрійку-
Неумійку,
Ти ж коріння
порубав!

Вудку взяв він,
Розмотав він...

Комарі гудуть:
— Зу-зу!

Наш Андрійко-
Неумійко
На гачок спіймав...
козу!

Ось Андрійко-
Неумійко
Юшку з риби
став варить:
Вкинув зілля,
Рибку з сіллю,—
А води...
забув налить.

І дівчата,
І хлоп'ята
По гриби пішли у ліс.
Наш Андрійко-
Неумійко
Заблудив
між трьох беріз...

II. ПРО АНДРІЙКА І ТЕРПЦЯ

Заблудився
Розгубився,
Загубив дружків
своїх...

Ще й до того —
Від дороги
Далі й далі в ліс
побіг.

Він гукає,
Він блукає...
Сумно в лісі одному:

Шелестіння,
Тріскотіння...
Що робить тепер йому?

Де дівчата
І хлоп'ята?
От і маєш, —
заблудив!..

Між дубами —
Вбік і прямо
Він туди-сюди
бродив.

Сутеніє,
Вечоріє...
Він шукає —
та дарма:
Тут для нього
Ні дороги,
Ані стежечки
нема.

Стало страшно...
Бідолашний
Сів під дубом,
зажуривсь.
Мерзне спина,
Він в коліна
Головою похилився.

— Спати б в ліжку,
У затишку,
Та поїсти б,
та попить... —
Раптом — бачить:
Щось неначе
Біля ніг його
блищить.

Щось у листі-
Падолисті
Запицало:— Ось і я!
Я — манюне,
Манюпунє,
Манюпусіньке хлоп'я!

Я — малятко-
Жолудятко...
Не дивуйсь: таке бува!—
Глянь: шапчина
Сорочина,—
Ноги, руки, голова...

І малятко-
Жолудятко
Так сказало
 під кінець:
— Ти — Андрійко-
Неумійко,
А моє ім'я —
 Терпець!

Невезучок,
Білоручок,
Поспішайків, і невдах,
І Андрійків-
Неумійків
Пізнаю я по слідах.

Ти у лісі
Заблудився,
І тому тут
 мерзнеш ти,
Що шукаєш,
Та не знаєш,
Як дорогу
 віднайти!

От якби ти
Став учити
Географію як слід,—
Добре знав би
Й відшукав би
Південь, північ, захід схід.

Не бродив би,
Не блудив би,
І тривоги б не було...—
Тут Андрійко-
Неумійко:
— Це... мені... не повезло...

— Ой незнайку-
Поспішайку!
Ти завчи такі слова:
НЕВЕЗІШНЯ —
ВІД НЕВМІШНЯ
ТА ВІД ПОСПІХУ БУВА!

Ловкий, брате,
Поспішати,—
Та кінчать лінивий ти...
Я з'явився
В цьому лісі,
Щоб тобі допомогти.

Всім Андрійкам-
Неумійкам
Ой як трудно в світі жить!..
Хочеш: будем
Разом всюди?
Хочеш: будемо дружить?

Тут Андрійко-
Неумійко
Руку радісно подав

І Терпцеві-
Розумцеві
Нерозлучним другом став.

А по тому —
Йшли додому
І стежками, й навпростець.
І Андрійка-
Неумійка
Научав тоді Терпець:

— Ну, Андрійку-
Неумійку,
Де дорога, що вела
І дівчаток,
І хлоп'яток
В ліс, на захід від села?

І Андрійко-
Неумійко
Відповів Терпцю як слід:
— Он на сході
Сонце сходить,—
Отже, треба йти на схід!
— Що ж: віднині
Май терпіння,
Не спіши — питай Терпця,—
БО УМІННЯ
БЕЗ ТЕРПІННЯ —
НАЧЕ КАЗКА БЕЗ КІНЦЯ...

III. ЯК АНДРІЙКО СТАВ УМІЙКОМ

Мама, тато,
Сестри з братом
І сусіди у селі —
Всі не спали,

Всі шукали:
І дорослі, і малі.

Аж до ранку,
До світанку
Голоси лунали скрізь:
— Гей, Андрійку-
Неумійку!..—
Та Андрійко сам з'явивсь.

Хоч хотілось,
Не терпілось,—
Не сказав нічого він
Анікому,
Що додому
Повернувся не один,

Що хлоп'ятко-
Жолудятко
У кишені в нього є...

.
А хлоп'ятко-
Жолудятко
Вже і голос подає:

— Будь слухняним
І старанним
Обіцявся хто мені?
Тож іди ти
Руки мити,—
Бач, які вони брудні?..

Тут із крана,
Як з фонтана,
Бризки ринули води
І на ноги,
Й на підлогу...
А Терпець йому:— Зажди!

Треба вміти
Й руки мити,—
Хто ж так крани відкрива?
НЕВЕЗІННЯ
ВІД НЕВМІННЯ
ТА ВІД ПОСПІХУ БУВА!..

Поспішив ти —
Насмішив ти.
Тож ганчірочку бери
І хуленько,
І швиденько
Ти підлогу підітри.

Бачить мама:
Чудо прямо!
Хоч не вірить чудесам, --
Дивувалась:
— Що це сталося?
Син підлогу мие сам!

Спать вкладався,
Роздягався,—
І сорочку, і штанці —
Все, як треба,
Біля себе
Він повісив на стільці.

А на ранок —
З'їв сніданок,
Посуд він як слід помив.
І ботинки,
Мов картинки,
Сам начистити зумів.

Йшов до школи,
Як ніколи,—
Навантаживсь більше всіх:

Клаві й Нелі
Він портфелі
Аж у клас нести поміг!

Наш хлопчина —
Молодчина,
Став уважним недарма:
Тож і двійки
У Андрійка
Вже в щоденнику нема.

Вже й уроки —
Не морока:
Він книжки читати став.
До завдання
Мав старання —
Що не знав, Терпця питав.

І неначе
Всі задачі
Стали легшими стократ:
Поміркує,
Помудрує —
Точній відповіді рад.

В них з хлоп'ятком-
Жолудятком
Вже важких немає справ!
Сам вожатий
Поважати
За уміння хлопця став.

Ось на славу
Робить лаву
Наш Андрійко у садку:
Зможуть діти
Відпочити
На перерві в холодку.

Розігнувся,
Розмахнувся,—
А Терпець тут, сміючись:
— Ти спочатку
Для порядку
Бить по пальцях розучись!..

— Ти не смійся
І не бійся:
Буде лава для діток!

ДЕ УМІННЯ —
ТАМ ВЕЗІННЯ:
Став слухняний молоток!

Починати
Й не кінчати —
Вже Андрійку не з руки.
Наш Андрійко
Став умійко!—
Це лиш мамі невтямки.

Все питалась:
— Як це сталося,
Що отак змінився він?—
Не хвилюйтесь,
Не турбуйтеся:
Став дорослішим ваш син!

Як зустрівся
І здружився
Наш Андрійко із Терпцем,—
Кожне діло
Робить вміло,
Бо не робить все бігцем.

* * *

Ось, будь ласка,
Вся вже казка.
І Терпець у ній — живий.
А незримий,
Невидимий —
Він у кожного є свій.

Де бажання
І старання —
Там з'являється й Терпець.
З ним — уміння
І везіння,
Бо Терпець — всьому вінець.

Всі незнайки,
Поспішайки
Хай завчять його слова:

«НЕВЕЗІННЯ —
ВІД НЕВМІННЯ
ТА ВІД ПОСПІХУ БУВА».

І в Марійки,
І в Гафійки,
І в Матвійка є Терпець:
Хто з ним дружить —
Той не тужить,
Той — умійко, молодець!

І ЯКБИ ЦЕ
В ДЯДІ ГРИЦЯ
НЕ БУЛО СВОГО ТЕРПЦЯ,—
ПРО АНДРІЙКА,
ПРО УМІЙКА
ЧИ БУЛА Б І КАЗКА ЦЯ?

Скоромовки- спотиканки

СКОРО МОВЛЮ СКОРОМОВКУ

Скоро,
Скоро
Мовить
Ганка
Скоромовки-
Спотиканки.
Слово
В слово
Слава
Ловко,
Скоро
Мовить
Скоромовки.

ТАЧКА ТА ЧОВЕН

Чубатий
Качур
Кряче
Качці:
— Ти чудо
Бачила
Чи ні?
До річки
Човен
Мчав
На тачці,
По річці —
Тачка
На човні!

ЧУЧЕЛО

Чом
Грачиха,
Чом
Грачата
Почали
Чимдуж
Кричати?
Чиєсь
Чудне
Чучело
Очам
Надокучило!

ВОРОНА-КАРКАРОНА

— Де, вороно-
Каркароно,
Ти була?
Що, вороно-
Каркароно,
Принесла?

— Я проснулась,
Стрепенулась
І: «Кар-кар!»—
На воронячий
Зібралась
Я базар.

Рано-рано
Прилетіла
До струмка,
На городі
Проковтнула
Черв'яка.

Покружляла,
Покружляла
Я вгорі.
Горобців
Порозганяла
У дворі.

Стріла півня-
Розбишаку,
Пісняра —
І чкурнула,
Дременула
Із двора.

ПОВЕЗЛО

От мені
Повезло!—
Їхав я
Мотоло...
Молото...
Томоло...
м о-т о-р о-л е-р о м
В село!

ЛЕЖЕНЬ

Жоржик-лежень, лежебока,
З лежебокою морока.
Женя каже:— Не лежи,
Жито жати поможи.—
Лежень каже:— Може, жалко,
Жалко, Женечко, лежанки?
Що ж, як будете ви жати,
Зможу в житі я лежати!

ЗУБИ

У сестрички Люби
Випадають зуби.
І говорить Люба:
— Я тепер бежжуба!

ЯВДОШКА Й ВОЛОШКИ

Над шляхом
Явдошка
Шукала
Волошки.
Явдошко;
Волошки
Шукати
Облиш:
Над шляхом
Ти знайдеш
Один лиш
Спориш!

ПРО МИЛУ І МИЛО

Мила
Милитись
Не вмiла,
Мила
Мило
З рук
Не змила.
Мама
Милила
Умiло,
Мама
З Мили
Змила
Мило.

ОЖИНА

Біжать
Стежини
Поміж
Ожини.
І вже
У Жені
Ожина
В жмені.

КОЛОСЯ

Вусате
Колосся
Росинок
Напилося.
Струмить
Роса
По вусах,
По вусах
Світло-русих.

З СЕЛА В СЕЛО

Мала
З села
Вола
Вела.
В село
Віл
Малу
Вів.

ГОРІШИНА

В горішнику
Горішина
Горішками
Обвішана.
Оришка
Й Тимішко
Струшують
Горішки.

АРХИП ОХРИП

Їричав
Архип,
Архип
Охрип.
Не треба
Архипу
Їричати
До хрипу!

ЧЕРЕДА

Рано-
Вранці
В середу
Пригнав
Прокіп
Череду.
А корови
В череді:
Рябі,
Чорні
Та руді.

ВАРЕНИКИ

У кухара
Валерика
Розварились
Вареники.
Розварились
Вареники...
Варениці
У Валерика!

СМАЖЕНЯ

Смаженю
Смажив,
Смажив
Саша,—
Замість
Смажені
В Сапі
Сажа!

ЛЕЛІ

Глянь:
В лелечій
У оселі
В білих
Льолях
Милі
Лелі.
Лелі,
Леленьки
Малі
У кубельці,
У теплі.

ЗОЯ І ЗІНА

Зоя
І Зіна
Знайшли
Лозини.
Лозина
До лозини —
І зроблені
Корзини.
Зоя
І Зіна
Взяли
Корзини,
Взялись
Завзято
Кизил
Збирати.

КЛЮЄ КУРКА КРУПКУ

Курник
Кривенький
На горбку.
Гарненька
Курка
В курнику.
Не турбуйте
Курку!
Клює
Курка
Крупку.
Крупка
Дрібненька,
Курка
Рябенька.

БУСОЛ

В сінокосах,
В срібних
Росах
Заросився
Бусол
Босий.
Сонце
Блисне —
Бусол
Висхне.

БІЛЧА

Білча
В дуплі
Горіх
Хова.
Прійшла
Пора
Горіхова.

ГОРЛИЧКА

В гарненької
Горлички
Туркотливе
Горлечко.
Горличка
Туркоче,
Горличка
Воркоче:
Туркотлива
Горличка
Прочищає
Горлечко!

ПОДЗЬОБАВ І ПОСТРИБАВ

Дзьобнув
Хлібця
Горобець, —
Дзьоб
Обтер
Об
Стовбурець.
Барабольки
Подзьобав, —
По бруківці
Пострибав.

ГУСЕНЯТА Й ГУСКА

У ставку
Гуськом
Стоять
Гусенята
Й гуска.
Гусенята
Плюскотять,
Гуска
Носом
Плюска.

КОСА КОСИТЬ

Коса
Косить —
Бруса
Просить.
Косар
Герасим
Погострив —
Клин скосив.

КУРЛИЧІ

Курличі
Курличуть,
Курличаток
Кличуть:
— Курли,
Курли,
Курличеньки,
До річеньки,
До річеньки!

ЛИПКА

Алла
Липку
Не вгляділа:
Липка
Листя
Загубила.
З липки
Листя
Не опало,—
Липку
Ланьки
Общипали.

ВАСИЛИНКА Й МАША

Ой, весела
Василинка,
Василинка-
Веселинка.
А Маша
Мов кваша:
Кисне й кисне
Маша!

МУРИЙ З МУРМУРКОЮ

Мурий
З Мурмуркою
Вечеряли
Куркою:
— Мур-мур-мури,
Гар-р-ні
Кур-р-ри!

ОСЛИСЬКО

Йти ослиську
Неблизько.
Підсковзнувся
Ослисько.
Підсковзнувся
Ослисько
І голосить:
— Ой, слизько!

ЛОШАТА

Йшли
Лошата
З вишняку,—
Шум
І шурхит
В сушняку.

Лошата
Стриножені
Страшенно
Стривожені.

ТАНЦІ В АЛЬТАНЦІ

Зацінькала
Синиця —
Цікава
Витівниця:
— Це
Горобці
В альтанці
Танцюють
Вранці
Танці.

Ой, гуць-
Гуці!
Штанці
Куці.
Куці
Штанці
У горобців!

МОРОЗ

Закував
Озерце,
Вліз
Злий
Мороз
У верболіз.

І забідкалась
Лоза вся:
Звідки
Знов
Мороз
Узявся?

ГУСИ, ГУСИ, ГУСЕНЯТА...

Гуси, гуси,
Гусенята!
Гусенят
Багато
В Гната.
— Гей, гиля!—
Гнатко
Гука,—
Відганяє
Гусака.

БРЕХАЧ

Брехач
Бреше,
Бреше
Не вперше...
Розбрехався
Брехач.
Брехач,
Як деркач:
Деркач
Дерчить,
І брехач
Не мовчить.

ОРЛИ

В орляток
Виросли
Вже крила:
Вгорі
Орлята

Пролетіли.
Під хмарами
Рідня
Крилата:
Орел,
Орлиця
І орлята.

АБИ З РУК

Робив
Дишло,
Дишло
Не вийшло.
Робив
Днище —
Вийшло
Топорище.
Сяк-так, —
На косяк!
Стук-грюк, —
А б и з р у к!
Вийшло: т я п!
Вийшло: л я п!

КАРАСЯ — З ПОРОСЯ

Випірнай-но,
Рибко,
Близько,
Розсипай-но
Срібні
Бризки, —
Щоб зловив я
Карася,
Карася —
З порося!

СКРЕКОЧЕ СОРОКА

Скрекоче
Сорока,
Строката,
Кароока.
Сорока
В ворони
Прохає
Оборони:
— Хто йде —
Не мине:
Сполохне
Мене!

МІШОК НА МІШКУ

Мішок
На мішку, —
Мішки
В порошок.
Порошок,
Як борошно, —
Від борошна
Порошно.

БОРЩИК

Борщик
У горщику,
Щавель
У борщику.
А до борщу —
Ще й
По лящу.

СУХАРИКИ

Чуки, чуки,
Чукарики!
Кортять
Насті
Сухарики.
Хрумкає
Настя
Сухарі
Хрумчасті.

КАЧЕЧКА

Качечка
Кряче,
Каченят
Не баче.

Кличе
Качечка
Курчат:
— Чи
Не бачили
Качат?

— Ні, качечко,
Ми качат
Не бачили
Й в вічі,
А качура
Без качат
Зустрічали
Двічі!

КАЛИНКА

Каже
Килинка:
— Калинка —
Не малинка!
— Так, так,
Килинко:
Гірка
Калинка.

ЖАТКА

Жатка
Жваво
Жито
Жне.
Жатку
Жнець
Не дожене.

ЩЕДРИЙ ДОЩИК

Щедрий
Дощик
Площу
Полоще.

МАЛЮЄМО КЛЕНИ

В Олени
І в мене —
Гарнесенькі
Клени.

В Олени —
Зелені,
У мене —
Черлені.
Зелені —
Травневі,
Черлені —
Жовтневі.

ТОРОХКОЧЕ ТРАКТОР

Торованим
Трактом
Торохкоче
Трактор.
Торохкоче,
Туркотить,
Бо такий
Характер.

МАЛЯ- НЕМОВЛЯ

Це маля-
Немовля:
Ні слівця
Не вимовля.
Немовляток
Я люблю,
Колисаю:
— Люлі-лю!

СУМНО
САМОМУ

В ямі
Не спитьсся
Вусатому
Сому.
Сому
Вусатому
Сумно
Самому.

СПОЧИВАЄ
СИВИЙ СОМ

Сом
Наївся
Досхочу:
Ситно
Сому-
Вусачу.
Спочиває
Сивий
Сом:
Ой, солодкий
Сниться
Сон!

НЕ ПЛАКАЛИ

Ми плакати —
Не плакали:
Нам плакати
Нема коли.

ЧАПЛЯ

В чаплі
Чорні
Черевички.
Чапля
Чапа
До водички.

БАБУСЯ

Бабуся
В кіоску
Забула
Авоську.
А внучка
Ганнуся
Відразу
Гайнула —
Забуту
Авоську
Бабусі
Вернула.

ТЕКЛА СУЛА

Текла
Сула
Біля
Села.
Біля
Сули
Льони
Росли.

КРАБ

В порту
Краб
Здирався
На трап.
Шкряботів
Краб:
Шкряб,
Шкряб,
Шкряб!

ПРОЙДЕМ ДВОРОМ — ПОГОВОРИМ

Поросятко
Тупориле
Із курчатком
Говорило.
Говорило:
— Пройдем
Двором.
Пройдем
Двором —
Поговорим.—
Розказало
Поросятко,
Як в городі
Зрило
Грядку.

МОРЖІ

Моржі
Лежать,
Моржат

Сторожать.
Моржі
Прибережні —
Сторожі
Обережні:
Бо в сніжнім
Безмежжі —
Стежки
Ведмежі.

КІНДРАТ ВБРІД БРІВ

Кіндрат
Вбрід
Брів —
Зустрів
Бобрів.
Зустрів
Бобрів,
Бобри —
У рів.
Кіндрат
Добрів, —
Змокрів
До брів.

СТО НІЖОК

У стоніжок
По сто
Ніжок.
Всі сто
Милися,
Всі стомилися.

ГРУШІ

Яша
Й Саша
Навпрошки
Йшли
Обтрушувать
Грушки.
Поспішали-
Поспішили:
Сашин
Кошик
Залишили...

Саша
Кошик
Лаштував,
Яша —
Груші
Куштував.

ЗАДУМАВСЯ

Микола
В думках:
Думав,
Думав .
І вмить —
Задумавсь
І подумав.

Подумав,
Вдумливо
Подумав, —
І думу
Думати
Роздумав.

НАРОБИЛИ ДВЕРІ СКРИПУ

Наробили
Двері
Скрипу,
Заскрипіли:
Рипу-
Рипу.

ШЕЛЕСТЯТЬ КОМИШІ

Комишів
Шерег:
Шурхіт,
Шум,
Шерех.
Шелестять
Комиші,
В комишах —
Ні душі.

ЩИГЛІ

Щиглі
В куцах
Пищали,
Щоранку
Сповіщали:
В куцах
Вітрище
Свище,
Щипає
Морозище.

Загадки

Дуже я потрібна всім —
І дорослим, і малим.
Всіх я розуму учу,
А сама завжди мовчу.

(Книга) ✓

Дерев'яний
Та довгенький,
Маю носик я
Гостренький.
На білому
Слід лишаю, —
І всіх діток
Потішаю.

(Олівець) ✓

Висить в селі і в місті,
Збирає різні вісті.
Щодня її гінці
Спішать у всі кінці.

(Поштова скринька)

У легкого
Держака
Голова
Така
Важка. ✓

(Молоток) ✓

То холодним, то гарячим
Вдома кожен мене бачив.

І співаю
Я від жару,
І пускаю
З носа пару. ✓

(Чайник)

Я блискуча, гостренька,
Маю вічко маленьке.
За собою несучу
Довгу-довгу косу.

(Голка)

Скринька,
Вертушка,
Шнур
І кругле
Вушко.

(Телефон)

Два скельця,
Три дужки:
На ніс
І за вушки.

(Окуляри)

Залізний кінь,
Фарбований
І гумю
Підкований.

(Авто)

Я стою
На ходу,
А спинюся —
Упаду.

(Велосипед)

Дерев'яна
Гора:
Що не крок —
То діра. ✓
(Драбина)

В печі боки обпекла
І в стіну міцну лягла.

(Цеглина)

В оркестрі
Поважають, —
Та б'ють мене,
Як грають.

(Барабан)

Невеличкі дві хатини,
В них м'які і теплі стіни.
По п'ять братиків малих
Прожива в хатинах тих.

(Рукавички)

Стаємо всім на дорозі,
Всіх спиняєм на порозі.
Хто іде — не обмине:
Нас рукою штовхоне.

(Двері)

Без рук, а з ногами,
Без ребер, а з боками.
І спинка міцна є.
А голови немає.

(Стілець)

У вогні
Я розмокаю,
У воді
Я висихаю.

(Віск)

Кристалиночки тверді,
Світлі — аж іскряться.
Народились у воді,
А води бояться.

(Сіль)

Мию, мию без жалю.
Мию там, де брудно.
Цю роботу я люблю,
Та від неї худну.

(Мило)

Як навколо об'їси —
Серединки не проси.
Ми такі гостинці:
Дірка в серединці.

(Бублики)

В небі я труджуся, —
Знає мене кожний.
Я на всіх дивлюся, —
На мене ж — не можна.

(Сонце)

І у горах невидима,
І у лісі невловима.
Я кричу — вона мовчить,
Я мовчу — вона кричить:
Поверта мені назад
Всі кінцівки слів підряд.

(Луна)

Між берегів
Текла, текла.
Мороз зміцнів —
Під скло лягла.

(Річка)

В зимовий, студений час
Люблять всі малята нас.
З гірки ми рушаєм в путь,
А на гірку — нас везуть.

(Санчата)

Взимку вкрили ми навкруг
Ліс, дорогу, поле й луг.
А як сонце припече —
Ми струмочком потечем.

(Сніжинки)

Не козлик, а рогатий.
Повільний, вайлуватий.
На собі носить дім
І ховається у нім.

(Равлик)

У морі купався,
Сухеньким zostався.
Під дзьобом — торбинка,
В торбинці — рибинка.

(Пелікан)

Борознить
Океан,
З голови
Б'є фонтан.

(Кит)

Без рук, без верстата
Вміє добре ткати.
А коли натче —
Здобич не втече.

(Павук)

Дивиться на землю,
Як зерно клює.
Дивиться на небо,
Як водичку п'є.

(Курка)

З бородою
Народився,
Та ніколи
Не голився.

(Козлик)

Довгі вуха,
Кущий хвіст,
Невеличкий
Сам на зріст.

На городі
Побував —
Нам капусту
Попсував.

Довгі ноги
Скік та скік...
Ми погнались —
Він утік...

(Зайчик)

Шерсть гладенька
І м'якенька,
Спинка гнеться,
Хвостик в'ється —
Тільки лапки
Цап-царапки!

(Котик)

До квіточки лечу,
Лечу-дзижчу.
— Дзум-дзум-жу-жу! —
Як звуть не скажу.

(Бджілка)

Тук-тук-тук!
Так-так-так!
І комашка,
І черв'як,
І личинка —

Біла спинка,
І жучок-короїд —
Мій сніданок,
Мій обід.

(Дятел)

В своїм гороховім краю,
Як літо лиш настане,—
Я на одній нозі стою
В дрантя й лахміття вбранє.

(Опудало)

Не дерево, а листя має.
Її усякий обминає.
Лиш доторкнеться до долонь,
То припече, немов огонь.

(Кропива)

В ящику —
Вікно,
У вікні —
Кіно.

(Телевізор)

Йти не йдем,
Хоч маєм ноги,
Все тримаємось
Підлоги.

(Меблі)

Без голови,
А ногу маю:
Бриля па неї
Одягаю.

(Гриб)

З лісу в ліс перелітає,
Де не сяде — там співає,
І кладе яєчка
У чужі гніздечка.

(Зозуля)

Холодна, біла,
Ліс оголила,
Скувала річку,
Струмок спинила.

(Зима)

Костяну сорочку маю
І ніколи не знімаю,—
У сорочку-костомаху
Я ховаюся від страху.

(Черепаха)

З М І С Т

Олександр Пархоменко. Відданість юним 5

ШКІЛЬНІ ВЕСЕЛИНКИ

Шпартгалка-виручалка	12
Маринка та Галинка	13
Де букварик?	14
Виступайченко	15
Обіцяльник	15
Про культуру піонера	16
«Все робим своїми руками»	16
Про гусінь	17
«Консультанти»	17
Про щоденник	18
Два Миколи	19
Хлопчик Ох	20
У малині заблудились	24
Крутько	24
Змагання	25
Те ж саме	25
Підслухана розмова	25
Удвох з дідусем	25
Швидко відповів	26
Чистописання	26
Хто чим хвалиться	26
Загордилась	26
Модна зачіска	28
Ой, Миколо, що з тобою?	29
Сонливиця	30
Подружки-говорухки	30
Як невдаха виступав	31
Цукор допоміг	31
Жартун	32
Міцна підлога	32
Не забув	32
Економив чорнило	33
В п'ятій чверті	33
Взяв приклад	33
Тридцять шість і сім	33
Татові на зло	34
В парку	34
Чому?	34
Краще	35
Про Гаврила і чорнило	35
Знайшов тему	35
Хлопчина Ніна	36
Про хлопчика Гната і «гігопоната»	36

Про одну бабусю	37
Відпочити піколи	37
Промахнувся	38
Хвалився Гпат	38
Домашня письмова	38
Чого тільки нема!	39
Сашко	39
Яка точність!	40
Славко з четвертого	40
Коли співали	40
Пояспила	41
Де Іванко?	41
Ділові розмови	41
Контрольна робота	42
Підтягнувся	42

ПРО ЮРУ І ФІЗКУЛЬТУРУ

Про Юру і фізкультуру	44
Чемпіон	44
Гантелі	45
Футболільник	45
Тенісст	46
Побіг і прибіг	47
Переміг би...	47
«Штрафний»	47
Друге місце	48
Провалився по коліна	48
Кашовар	48
Кругом схід	49
Як Хома збрався у похід	49
Вісім і один	50
Рибак та черв'як	50
Сом	52
Про линка та про Тимка	52
Рятувальний пояс	53
Про річку та футбол	53
Плавати хочу!	54

АКУЛА І СВИСТУН

Акула і свистун	56
Ух і Ох	56
Знайду	57
Мудрий Боря	57
«Некультурні хазяї»	57
Якби	58
Чому Тимко подряпаний	58
Секрет по секрету	58
Цікавий	59
Настирливий	59
Допоміг	60
Базіка	61
Більше діла, менше слів	61
Синяк під оком	62
Я і ти	62
Джмелі	62

Онисько	63
Порадила	63
Бабуся і внук	64
Барабан	64
Вже й рукава засукав	65
Хвастунець	65
Де п'ятий?	66
Зламаний стілець	66
Булка з маслом	67
Про Степана і смстапу	67
Не знала	67
«Зверху — то я!»	68
Ще раз	68
Вузлики	68
Сусідка знає!	70
Іншого пемає	70
Про Альошу і калошу	71
Малюнок дідусеві	71
Хто кричав?	72
Кавуни не винні	72
Юрко і молоко	72
Груня-красуня	74
Ще і вже	74
Де порвав штапи	74
Імо — і вам дамо	75
Трактористи	75
Розсудила	76
Заблудились	76
Тато-постовий	77
Як проїхать?	78
Вчотирьох — від одного	78
«Моє»	78
Знову почпу	79
Ніс у сметані	79
Схожі	79
Загубила голку Ніпа	80
Додумався	80

ДИВО, ДИВО, ДИВИНА

Диво, диво, дивина	82
Про великі вуха	82
Оля і квасоля	82
Внучатко і курчатко	83
Як роблять сітку	83
На річці	83
Не загублюся!	83
В мене зубки випадають	84
Забув додати	84
Тепер мамі ясно	84
Я тільки держу	85
Чи можна	85
Хочу калача	85
В кого більше	86
Груші та пух	86
Художниця	86
Насмішив	86

Кіндрат	86
Хоч не рад...	87
Хвалилася редька	87
Аж не віриться малому	87
Чому зупинився годинник	88
Марш веселих чоловічків	88

МИЛОЧКА-КРУТИЛОЧКА

Милочка-крутилочка	92
Захотіла Милочка спати	92
Виноград	93
Нащо голки їжакові?	93
Каялася Мила	93
Сестричка	94
Учителька	94
Люда милитись не хоче	95
Сонечка умита	95
Гралася в долонечки	96
Два сонечка	96
Сонечко моє	96
Човник	97
Гора	98
Для мами	98
На мамине свято	98
Коло моря	99
Вечір	100
Посадила я берізку	100
Осінні клени	101
Палимо ми листя	101
Фонтанчики	101
Задивилися хмаринки	102
Ти не бійся, Милочко	102

ЗЛІПИМ БАБУ СНІГОВУ

Зимова пісенька	104
Прийшла зима	104
Кришталева зимонька	104
Снігобуд	105
Зліпим бабу снігову	105
Морозець	106
Я морозу не боюсь	106
Ковзани-пустуни	106
Самокат	107
На санчатах	107
Помічниці	108
Ой, летять, летять сніжинки	108
Наша ялинка	109
Пригода з Дідом Морозом	110
Полярняки	110

КАЧЕЧКА-ПРАЧЕЧКА

Соловейко	114
Ластівки-будівники	114
Дятел	115

Бджілка	115
Білочка	116
Козуля	116
Змагання	117
Грак	117
Чапля	117
Левенятко	118
Схожий на верблюда	118
У слона болить нога	118
Гава	118
Муха куряву зняла	118
Стоніжка	119
Щоб не запізнитись	119
Окунь	119
Верблюд	120
Сіяв півничок горох	120
Кіт-рибалка	120
Кажани	120
Чом чистенькі поросята	122
Одуди	122
Сорока	122
Ведмедикп	123
Зайчик	123
Курочка-квоктунька	123
Хворе курчатко	125
Ніяк не розпізнати	126
Гуси-гусенята	126
Сиченя	127
Горобчики	128
Дві киці-сестриці	128
Цапок	129
Кізоньки-брикалочки	130
На місточку	130
Качечка-прачечка	131
Хто спішить, той смішить	132
Шуліка	132

ЗДОРОВИМ БУДЬ

Зелена аптека	134
Гава-роззява	140
Сірничок	144
Здоровим будь!	148

МОЄ І НАШЕ

Верєда	152
Бруднуля	156
Моє і наше	158
Веремій	160
Отакий у мене ніс	163

ШВИДКО КАЗКА МОВІТЬСЯ

Жива казка	168
Ми збираємось в політ	170
Ми на Місяць летимо	171
У ляльковім дитсадку	174

Як Хвостун хвоста позбувся	178
Казочка про Ціпуціпу	185
Слово честі	188
Як Андрійко став умійком	191

СКОРОМОВКИ-СПОТИКАНКИ

Скоро мовлю скоромовку	206
Тачка та човен	206
Чучело	207
Ворона-Каркароша	207
Повезло	208
Лежень	208
Зуби	209
Явдошка й волошки	209
Про Милу і мило	209
Ожина	210
Колосся	210
З села в село	210
Горішина	211
Архип охрип	211
Черета	211
Вареники	212
Смаженя	212
Лелі	212
Зоя і Зіна	213
Ключ курка крупку	213
Бусол	214
Білча	214
Горличка	214
Подзьобав і пострибав	215
Гусенята й гуска	215
Коса косить	215
Курличі	215
Липка	216
Василишка й Маша	216
Мурий з Мурмуркою	217
Ослисько	217
Лошата	217
Танці в альтанді	218
Мороз	218
Гуси, гуси, гусенята	219
Брехач	219
Орли	219
Аби з рук	220
Карася — з поросля	220
Скрекоче сорока	221
Мішок на мішку	221
Борщик	221
Сухарики	222
Качечка	222
Калинка	223
Жатка	223
Щедрий дощик	223
Малюємо клени	223
Торохкоче трактор	224

Маля-немовля	224
Сумно самому	225
Спочиває сивий сом	225
Не плакали	225
Чапля	226
Бабуся	226
Текла Сула	226
Краб	227
Пройдем двором — поговорим	227
Моржі	227
Кіндрат вбід брів	228
Сто ніжок	228
Груші	229
Задумався	229
Наробили двері скрипу	230
Шелестять комиші	230
Щиглі	230
ЗАГАДКИ	231

Бойко Г. П. Вибрані твори в двох томах.
Б77 Том перший: Вірші, веселинки, скоромовки, загадки. Для дошкіл. і мол. шкіл. в. / Мал. В. Г. Ширяєва; Упорядник Е. М. Бойко; Автор передм. і рецензент О. І. Пархоменко. — К.: Веселка, 1983. — 247 с., іл.

Вірші про веселі ігри і перші трудові навички малят, гумористичні вірші про школярів, казки, скоромовки і загадки.

Б $\frac{4803010200-111}{M206(04)-83}$ 73. 83.

У2

ГРИГОРИЙ ФИЛИППОВИЧ БОЙКО

Избранные произведения

В двух томах

Том первый

СТИХИ,

СКОРОГОВОРКИ,

ЗАГАДКИ

(На украинском языке)

**Для дошкольного и младшего
школьного возраста**

Рисунки

Владислава Григорьевича Ширяева

Составитель

Эмилия Михайловна Бойко

**Автор предисловия и рецензент
Александр Иванович Пархоменко**

**Издательство «Веселка»,
252050, Киев-50, Мельникова 63**

Редактор О. С. Яремійчук

Художній редактор І. І. Литвин

Технічний редактор Ф. Н. Резник

Коректори В. О. Букша, З. В. Лещенко

Информ. бланк № 2453

Здано на виробництво 30. 12. 82. Підписано до друку 23. 03. 83. Формат 84×100/32. Папір друк. № 1. Гарнітура звич. нова. Друк високий. Умовн. друк. арк. 12,09+4 вкл. (0,42)=12,51. Умовн. фарб.-відб. 13,77. Обл.-вид. арк. 10,63+4 вкл. (0,64)=11,27. Тираж 50 000 пр. Зам. № 26-3. Ціна 90 к. Видавництво «Веселка», 252050, Київ-50, Мельникова, 63. Львівська книжкова фабрика «Атлас», 290005, Львів-5, Зелена, 20.

1952

1953

1954

1955

1956

1957

1958

1959

1960

1961

1962

1963

1964

1965

1966

1967

1968

1969

1970

1971